

I si els haguessin atrapat?

Anàlisi jurídica dels robatoris sacrílegs de la relíquia del Santíssim Misteri de Cervera.

XXX

XXX

Treball de recerca 2017/2018

INS. XXX

Cervera, 11/12/2017

Tutora: XXX

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	4
1.1. Motivació.....	4
1.2. Objectius.....	5
1.3. Metodologia	5
1.4. Agraïments.....	6
2. EL SANTÍSSIM MISTERI DE CERVERA	8
2.1. Què és i què significa el Santíssim Misteri?.....	8
2.2. Com ho celebrem?	10
3. PRIMER ROBATORI	12
3.1. Context històric	12
3.2. Fets.....	15
3.3. Dret.....	17
4. SEGON ROBATORI	22
4.1. Context històric	22
4.2. Fets.....	26
4.3 Hipòtesis per al judici	33
Pels delictes de robatori	34
Pels delictes de sacrilegi	36
Veredicte final.....	38
5. ANÀLISI DE L'EVOLUCIÓ JUDICIAL	39
5.1. Història del dret.....	39

5.2. Hipòtesis per al judici en l'actualitat.....	41
Pels delictes contra la Constitució.....	42
Pels delictes de robatori	44
Sentència pels delictes de robatori	46
Pels delictes contra el patrimoni històric	47
Veredict final.....	48
5.3. Evolució jurídica dels robatoris.	48
Configuració jurídica.....	49
Penes.....	49
6. CONCLUSIÓ	51
7. BIBLIOGRAFIA	54
8. WEBGRAFIA	56
ANNEXOS.....	57
1. Entrevista al Bisbe de Solsona, Mns. Xavier Novell i Gomà	57
2. Altres objectes robats durant el segon robatori	62
3. Llibre de Consells de la Vila de Cervera	64
4. Transcripció del Llibre de la Comunitat de Preveres	66
5. Dietari de Jeroni Pujades	70

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Motivació

Més enllà de voler fer aquest projecte com a treball de recerca, també ens apassiona descobrir i conèixer millor una part de la història de la nostra ciutat, Cervera. També som conscients de la importància del Santíssim Misteri per a la gent i per això cada any se celebra la Festa Major d'Hivern. Festa que de generació en generació, s'ha transmès com un orgull per a la ciutat i que a nosaltres se'ns ha arrelat profundament.

Orientant-nos cap a la nostra vocació professional, hem decidit enfocar aquest treball en l' àmbit jurídic, ja que volem obtenir un grau en dret en un futur proper i aquest projecte ens proporcionarà un primer contacte en aquest àmbit, apropant-nos a la gent experta en aquest tema i investigant profundament les fonts que tindrem a disposició: arxius, llibres, publicacions, etc.

Un dia d'estiu el mossèn de Cervera, ens va demanar ajuda per transcriure uns documents parroquials. A nosaltres ens va agradar fer-ho i ho vam gaudir, i al finalitzar la tasca va sorgir el tema del Santíssim Misteri. Des de llavors no vam parar de pensar que aquest era un tema molt interessant i tant un com l' altre no paràvem de parlar d' això. Va arribar l' hora d'elegir el treball de recerca i els dos vam coincidir en triar aquest tema. A part d'això, anteriorment, el mossèn ja ens va mencionar que seria útil que dos alumnes de batxillerat poguessin fer un projecte sobre els arxius que tenia a la parròquia d'aquests robatoris, i que no estaven ni transcrits ni publicats, si la nostra intenció era tractar temes penals.

A més a més, sempre hem gaudit d'aquesta festa tan important per la ciutat com per exemple anant a les completes o assistint amb la família a la celebració litúrgica. Per aquesta raó nosaltres també volem aportar el nostre gra d'arena a això que celebrem com a cerverins des de fa molts anys. Per aportar aquest gra d'arena, tenim la intenció i les ganes de difondre el coneixement que es té del Santíssim Misteri fent una recerca en l'àmbit que estem interessats.

Els objectius i metodologia que presentem a continuació els vam escriure quan vam començar el treball.

1.2. Objectius

En aquest treball de recerca ens hem proposat uns objectius clars:

1- A partir del clar exemple dels robatoris del Santíssim Misteri de Cervera, analitzar i extreure una conclusió de l'evolució de les sentències judicials per a uns mateixos fets en uns moments històrics determinats en la nostra cultura i país.

2-Poder entendre pas per pas com funciona un procés judicial en cada moment de la història.

3-Descobrir com s'hagués desenvolupat el judici i què li hagués passat al culpable del robatori del 1915.

4- Aportar nous coneixements sobre els fets d'aquests robatoris i poder publicar-los, intentant fer un servei a la comunitat, a través dels documents que se'ns proporcionarà i que no s' han publicat anteriorment.

5-Tenir i intentar transmetre una consciència del valor que té l'objecte que custodia el *Lignum Crucis*, donant a entendre què va suposar per als ciutadans la posada en perill d'aquest patrimoni col·lectiu quan van succeir els dos robatoris.

1.3. Metodologia

Per a dur a terme el nostre treball seguirem una estricta metodologia concreta:

-Consultar diferents arxius per tal d'extreure informació històrica i rellevant. Entre aquests arxius seran importants els següents:

- Arxiu Comarcal de la Segarra.
- Arxiu Parroquial de Cervera.

-Consultar a professionals de l'àmbit jurídic amb els quals podrem consultar la seva opinió i coneixement per a: les valoracions jurídiques, les resolucions jurídiques i les

sentències.

-Contextualitzar històricament els fets per determinar la transcendència jurídica dels robatoris.

-Consultar codis penals de les diferents èpoques.

-Comparar casos semblants contemporanis als robatoris de Cervera.

-Trobar altres fonts que ens ajudin a conèixer la possible sentència que s'hauria d'haver aplicat en l'últim robatori.

-Transcriure i analitzar documents redactats per contemporanis de l'època, que ens informin detalladament dels fets i el que va suposar per a ells viure aquella situació.

-Consultar persones de Cervera enteses en la història general dels robatoris del Santíssim Misteri.

-Seguir les pautes marcades per la nostra tutora del treball de recerca, la professora Teresa Porredon.

1.4. Agraïments

Aquest treball de recerca no hagués estat possible sense un bon grup de persones que ens ha ajudat i ha estat al nostre costat sempre que ho hem necessitat. A tots ells volem dedicar-los aquest treball i agrair tot el temps dedicat a nosaltres. No oblidarem mai allò que heu invertit per a fer d'aquest treball un bon Treball de Recerca.

En primer lloc, ho agraiem a la nostra tutora XXX. Gràcies per haver cregut en nosaltres des del primer moment i per haver donat uns consells tant importants.

També als germans Josep Gené i Ramon Gené, un agraïment molt afectuós per les llargues sessions, el temps dedicat i el seu recolzament en tot moment.

Un agraïment especial al Ramon Mª Xuclà, que sempre ha estat disposat a ajudar-nos amb els seus coneixements i la seva experiència. Les seves fonts i les seves trobades han estat imprescindibles per a tirar endavant el treball. Igualment mencionem i estem agraïts de les fonts proporcionades per la Dolors Montagut,

encarregada de l'Arxiu Comarcal de la Segarra i per l'advocat Ramon Mª Razquin. Ell també ens ha guiat per poder afrontar el treball.

Part d'aquest treball també pertany al mossèn Xavier Romero, que un dia de Festa Major ens va ajudar a trobar la idea i sempre ens ha obert les portes de la Parròquia. Ell també ens va facilitar poder entrevistar al Bisbe de Solsona, Xavier Novell, el qual ens va cedir uns minuts de la seva agenda.

Finalment no ens podem oblidar de les nostres famílies que sempre estaran al nostre costat.

2. EL SANTÍSSIM MISTERI DE CERVERA

2.1. Què és i què significa el Santíssim Misteri?

Què celebrem a la Festa Major d'Hivern? Celebrem la festa del Santíssim Misteri, la festa de la sang i de la creu. Aquesta celebració es remunta a l'any 1540 per tant té quasi cinc segles d'història.

En aquelles dates¹ tal com asseguren els testimonis contemporanis de l'època, a Cervera hi tingué lloc un bell prodigi. En voler partir un fragment de la Vera Creu (*Lignum Crucis*), va brollar una gota de sang que es va dividir en tres sense perdre la unitat significat la Santíssima Trinitat; al mateix moment, es va sentir un gran tro. Aquest miracle va tenir lloc a l'altar de Sant Nicolau de la parròquia de Santa Maria de Cervera.

Aquest tros de la Vera Creu havia arribat a Cervera de mans de Mn. Jaume Albesa², que quan estava a Martorell va atendre un soldat malferit.³ Aquest soldat va participar en el saqueig de Roma⁴ i d'allà va agafar el tros de la Creu. Va regalar-li la relíquia a Mn. Albesa amb la condició de tornar-li en cas que sobrevisqués, però no va ser així. Llavors, Mn. Albesa s'endugué la relíquia a Cervera.

Mossèn Jaume Albesa

Es coneixia que al Tarròs es feien rituals amb un suposat tros de la Vera Creu, però algunes persones afirmaven que era fals, mentre que el de Cervera era l'autèntic. Per aquest motiu el rector del Tarròs, Mn. Joan Mongay, va reclamar un tros del *Lignum Crucis*, així que els dirigents eclesiàstics i polítics d'ambdues ciutats van

¹ 6 de febrer de 1540, a les tres de la tarda.

² Razquin i Jené, Josep M^a. *Gent de la Segarra*. Diagonal, 580 Barcelona: Proyectos Editoriales y Audiovisuales CBS, 1998. ISBN 84-605-6632-3.

³ Degut a la participació que es va fer del tros de la Creu pel poble del Tarròs, s'ha estès la creença que aquell soldat era de l'esmentat poble, però realment no se sap del cert, els documents de l'època es refereixen a ell merament com un "soldat espanyol".

⁴ Carles I, aliat amb la Sereníssima República de Venècia, entrà en aquesta guerra com a aliat contra el Sant Pare. En el saqueig participaren tropes de Nàpols, tropes castellanques i de la Corona d'Aragó, tropes imperials i tropes luteranes.

decidir partir-lo⁵. Com a mínim, 16 persones es trobaven reunides a la capella. Entre elles els dos rectors mencionats anteriorment, els mossens Jeroni Esteve, prior de la confraria de Sant Nicolau, Mn. Domingo Mateu Vicens i Mn. Pau Sallà; el batlle del Tarròs D. Jaume Ripoll, l'argenter Francesc Pinyes, el D. Bartomeu Amoròs, el sastre Jaume Riera, D. Pere d'Alentorn (noble cerveri), D. Antoni Espigó (teixidor de Cervera) i D. Joan Ripoll.

Jaume Albesa va intentar dividir la sagrada fusta amb un ganivet de ferro, el D. Amoròs també ho va intentar i se li doblègà el ganivet. Després dels intents fallits, el rector del Tarròs aconsellà que es partís el tros amb els dits. I finalment, D. Bartomeu Amoròs partí el *Lignum Crucis* amb les mans. I succeí el miracle. Segons asseguren les actes notarials dels quatre Paers de Cervera amb la comprovació del degà Jaume Sunyent.

El miracle i la relíquia causaren un gran fervor i la gent cridava "Misteri"! A partir de llavors aquest fragment fou utilitzat per curar els malalts. Es coneix el cas d'una noia muda, Joana Monpeó de la Curullada, que va recuperar la veu davant la Vera Creu, cridant "Santíssim" tres vegades. Des d'aquest moment es va anomenar no només Sant, sinó Santíssim, el sagrat Misteri del conjunt de l'Església cerverina.

Escut que simbolitza el miracle. Parròquia de Santa Maria.

Des del mateix dia de l'esdeveniment miraculós que Cervera reviu any rere any un fet, una experiència dels avantpassats de Cervera celebrada en la Festa Major d'Hivern. Una experiència viscuda per ells i transmesa de pares a fills fins a nosaltres.⁶

Del fet es fa la tradició. La tradició és una totalitat que engloba el passat, el present i crida a una sola veu. Aquesta tradició és el Santíssim Misteri, i amb les completes, aquest passat i present canten a una sola veu.

⁵ El tros ja va ser partit abans, per l'argenter Francesc Pinyes, per donar-ne un bocí a Artesa de Segre. Al partir-lo s'espantà quan va veure que un paper es tenyia de sang. És per això que aquesta segona vegada digué: "pertany als sacerdots tractar amb les coses sagrades".

⁶ Naboia Armengol, Joan. *Santíssim Misteri Antologia anys 1917-2007*. Avgda, Polígono Industrial, 14-Cervera: Minerva, 2008.

La celebració i la festa han anat creixent cada any entorn al *Lignum Crucis*, i la gent que fa la festa, no mira tant a la devoció cristiana sinó també a la tradició cerverina. És per això que un atac o un robatori al tros de la Vera Creu, suposa no només una “profanació”, religiosament parlant, sinó també un robatori d'un tros de l'ànima de tots els cerverins.

Per aquest motiu el propòsit d' aquest treball és analitzar els dos robatoris produïts l'any 1619 i l' any 1915.

També vam entrevistar al bisbe de Solsona, Xavier Novell, perquè ens expliqués què significa la relíquia per a la nostra ciutat, per a ell, i perquè ens donés també la seva opinió sobre els robatoris.⁷

2.2. Com ho celebrem?

Des que va succeir el miracle, a Cervera s'ha celebrat cada any (excepte en les dates on la relíquia estava absent o per altres motius) una adoració cap a la Vera Creu, que més tard, s'ha anat convertint en una Festa Major. La festa se celebra cada any el dia 5 de febrer i el dia 6 de febrer. El dia 5 de febrer, cap al vespre, hi tenen lloc les Completes. Aquestes, són una composició musical que prové de les Maitines (uns textos dedicats a l'Exaltació de la Creu). Aquests resos foren transformats en música durant el primer terç del segle XIX. Els autors foren Joan Pont i Cos i Salvador Vidal i Duran. L'estil musical és una combinació entre la majestuositat de la música de l'església i l'aire popular de les músiques ballables. Encara que el Sr. Pont fou acusat de banalitzar la música sacra, el temps acabaria donant-li la raó. Perquè si l'objectiu dels cants era augmentar i mantenir la devoció dels fidels cap a la Vera Creu, aquest objectiu es compleix cada any quan l'església de Santa Maria s'omple totalment. Els cants són interpretats, avui en dia, per l'Orquestra de Cambra de Cervera i el Grup Coral a quatre veus mixtes.

El dia 6 de febrer se celebra la solemne eucaristia, generalment presidida per un bisbe, arquebisbe o abat del clergat català. En acabar es realitza la processó amb la relíquia pel Carrer Major.

⁷ Entrevista completa a l'annex 1.

A part de les celebracions religioses, durant tota la setmana de Festa Major es duen a terme actes d'oci, fires i festes per a tots els cerverins.

Escut del Santíssim Misteri que es conserva a l'ermita de Sant Armengol. És un escut tallat a la fusta representant el ganivet, les tres gotes de sang i un cel amb una mena de raig que segurament és una forma d'expressar el tro que es va produir el dia del prodigi. S'ha pintat d'una manera basta i no saben des de quan està a l'ermita però hi és per recordar l'estada en la mateixa de mossèn Jaume Albesa qui va romandre un temps en aquesta ermita.

3. PRIMER ROBATORI

3.1. Context històric

El primer robatori de la relíquia del Santíssim Misteri es produí el 18 de Setembre de 1619 a l'altar de Sant Nicolau de la Parròquia de Santa Maria de Cervera perquè aquest era l' altar de la comunitat de preveres. La relíquia estava amagada en un sagrari situat a dins d' un armariet que hi havia a la paret esquerra i que estava tancat amb sis panys en una porta de fusta. Es trobava situat a uns pocs metres d'alçada.

Porteta on s' amagava la relíquia. Capella de St. Nicolau. Santa Maria.

L'autor confés d'aquest delictes fou l'argenter Josep Balaguer que es va amagar a la parròquia incitat pel seu pare Joan Balaguer. Ens trobem en el segle XVII, època en què l'Imperi Espanyol encara mantenia un elevadíssim prestigi a tot el món.

Mantenia els seus territoris colonials i europeus, però l'estructura de l'Estat començava a esquarterar-se. A Espanya continuava existint una societat dividida en estaments alguns dels quals gaudien de grans privilegis com la noblesa o el clergat, mentre que la resta de la població (artesans, pagesos...) treballava per aquests.

L'economia espanyola era bàsicament agrícola però també gaudia del comerç amb Amèrica. Però és en aquest segle quan es va viure una important crisi financera que fins i tot va obligar l'Estat a declarar-se en fallida. El comerç internacional espanyol es va veure afectat per la competència d'altres països europeus, com França o Holanda. Anys més tard aquesta decadència econòmica així com la guerra amb França, provocaria la Revolta dels Segadors. Cervera, en aquest cas, fou defensada per l'exèrcit francès l'any 1651. L'empobriment d'Espanya, fatigada per les exhaustes guerres europees, faria aparèixer un nou grup nombrós de bandolers.

A Espanya governava Felip III de Castella, a qui més tard el va succeir el seu fill Felip IV, que era aconsellat pel Comte Duc d' Olivares, persona que disposava d'un

gran poder. El Virrei o Lloctinent de Catalunya era Francisco Fernández de la Cueva. Era la màxima autoritat a Catalunya i va protagonitzar diversos enfrontaments amb diferents institucions catalanes degut a l'ús de la força bruta per combatre el bandolerisme. El mateix arquebisbe de Tarragona Mons. Joan de Montcada li va retreure: "*que hi hagi forces estrangeres és inaudit a Catalunya i va en contra de la reputació dels catalans*"⁸.

Cal esmentar com a fet important de l'època, la creació de la diòcesis de Solsona l'any 1593, de la qual Cervera en forma part. Abans d'erigir-la, les terres formaven part del bisbat de Vic. Hi ha cert debat sobre els motius de la creació d'aquest nou bisbat⁹. El motiu més acceptat és que el rei (Felip II), que tenia potestat per nomenar els bisbes, aconseguia d'aquesta manera un altre servidor fidel a la corona en un territori on era complicat implementar la seva política. En alguns casos, aquesta va ser el manteniment de l'ordre públic a Catalunya, un territori difícil, i el bisbat ho va fer amb pocs recursos. L'exemple més clar el tenim amb el cas de Miguel Santos de San Pedro, monsenyor bisbe de Solsona que més tard esdevingué virrei, pels serveis prestats a la corona.

L'any 1613, Felip III de Castella va nomenar bisbe de Solsona, Mons. Juan Álvaro Zapata. Aquest bisbe era bastant progressista si considerem l'època en què va viure. Encara eren temps de la Santa Inquisició quan ell es mostrava totalment en contra de la creença en l'existència de bruixes i va demanar el perdó general per a totes les dones considerades bruixes.

En aquells moments, Cervera era governada pels paers, gent noble i influent de la ciutat.

Com que Cervera era una vila gran i important, l'activitat comercial i productiva era organitzada i dirigida pels gremis, que eren les agrupacions de persones que feien el mateix ofici. Els gremis tenien unes funcions específiques com ara taxar els preus dels productes o crear les seves pròpies lleis. Dins dels gremis hi havia experts i artesans que ensenyaven a un deixeble o aprenent de l'ofici, és a dir, eren els

⁸ https://ca.wikipedia.org/wiki/Francisco_Fern%C3%A1ndez_de_la_Cueva_y_de_la_Cueva

⁹ Obiols Ríos, Joan: *Miguel Santos de San Pedro, bisbe de Solsona i Virrei de Catalunya 1624-1630*. Solsona Comunicacions 1998.

mestres. Quan aquest aprenent havia assolit l'aprenentatge podia seguir treballant pel mestre o obrir el seu propi taller.

Al llarg d'aquest segle Cervera va evolucionar de vila pagesa (aspecte medieval) a població burgesa *“ben avinguda amb el caient abarrocat dels edificis que s’hi construïen”*¹⁰, un exemple seria la Paeria, que va passar de ser un edifici gòtic i auster a ser un edifici barroc i ostentós. La seva evolució també va ser demogràfica i econòmica. L'any 1687, segons el cens que es va fer des de la Paeria de Cervera vivien a Cervera 3.200 persones. La societat ceriverina estava formada principalment per pagesos, un gran nombre de comerciants i un nombre considerable de privilegiats. Aquest últim grup donava una certa categoria a la vila, la qual tradicionalment tenia un caràcter preferentment rural.

Per la seva situació geogràfica, la vila de Cervera era de les més mercantils de Catalunya i es trobava situada en una terra rica i de gran comerç. Era considerada la metròpoli de la plana d'Urgell. Un exponent d'aquest comerç ceriverí és la creació de la Taula de Canvi l'any 1599, el banc públic de l'època.

Des que es va fundar, Cervera es troba en una molt bona posició geogràfica. En aquella època era un punt que unia terres lleidatanes i aragoneses amb la Ciutat Comtal de Barcelona, per aquesta raó per Cervera hi passava el Camí Reial. El rei Felip IV també hi va passar l'any 1626 i l'any 1632.

Altres fets històrics a destacar abans del primer robatori són¹¹: l'expulsió dels bohemis i gitanos de la ciutat (1614), la reunió dels paers amb el comte de Santa Coloma per trobar una solució contra els bandolers (1614) i la proposta de dedicar la capella de la cripta de Santa Maria al Sant Misteri (1616).

Després del primer robatori, s'inicià la construcció de la capella del Santíssim Misteri a la Parròquia l'any 1633. Al segle següent, Jaume Padró va concebre i va realitzar el conjunt escultòric de la capella. Per a demanar pluges l'any 1628 durant la gran secada, el tros de la Vera Creu és baixat al convent de Jesús.

¹⁰ Duran i Sanpere, Agustí. Llibre de Cervera. Ajuntament de Cervera: Curial, 1977. ISBN: 84-7256-127-5

¹¹ *OP CIT*: Llibre de Cervera.

3.2. Fets¹²

Dimarts 17 de setembre nit, 79 anys, 7 mesos i 11 dies després del miracle. Per ganes o necessitat de diners, el nen aconsellat pel seu pare, després de l'última missa a la parròquia, es va amagar dins l'església de Santa Maria i va esperar a que tots els religiosos abandonessin el temple. Tot seguit, va obrir les reixes de la capella de Sant Nicolau amb una rèplica de les claus feta pel seu pare. Va arribar a l'altar i va obrir la porteta del sagrari forçosament per agafar la sagrada relíquia i el reliquiari que l'acompanyava. També va extreure els objectes valuosos que penjaven del reliquiari i una làmpada de plata. Després s'ho va endur a casa seva sense que ningú el veiés amb la intenció de treure'n un bon rescat de diners.

El dia següent, dimecres 18 de setembre a la matinada, se'n van adonar que faltava la relíquia i la resta d'objectes. La notícia d'aquesta desgràcia ràpidament es va escampar per tota la vila de Cervera.

Els paers i senyors Rafael Juan Montaner, Antonio Juan Ortiz, Pedro Juan Segura i Sebastià Mora veient el sentiment comú, juntament amb el senyor batlle (Carlos de Guimerà) manaren fer pregàries i rogatives per tota la vila.

Les autoritats ceriverines van actuar i informaren del robatori al bisbat de Solsona. També van enviar el seu síndic a Barcelona per explicar-ho al Duc D'Alcalà, que va jurar ajudar-los amb el que calgués. Es van fer pregons públics que anunciaven la recompensa de 500 ducats a qui revelés on s'amagava la relíquia.

Dies més tard del delictes es va trobar una carta anònima que demanava un rescat en ducats per la relíquia. Les autoritats per enxampar el delinqüent, demanaren a totes les persones que sabien escriure de Cervera la seva assistència per veure si la seva lletra era semblant a la de la carta. Els criminals van comparèixer, però la lletra no coincidí amb la de la carta, ells ja ho havien previst, van escriure en una cal·ligrafia que no era la seva.

El dia 29 de setembre, Josep Balaguer va confessar el seu delictes al P. Rafael Arquer, superior del convent de St. Agustí, oferint restituir el SSMM si se li donava la

¹² Informacions extretes de l'últim Llibre de Preveres que es conserva al Casal Parroquial i del "Triunfo del Santo Misterio de la Cruz de la Villa de Cervera", entre d'altres. Mirar els annexos 3, 4 i 5.

suma de 700 ducats¹³. Més tard, a l'hora de fer l'intercanvi es va negar a acceptar els ducats i va jurar anar a declarar al Sant Tribunal de la Inquisició de Barcelona.

Aquell mateix dia mitjançant una gran cerimònia es va tornar la relíquia juntament amb la làmpada i altres objectes de plata. En aquell moment es va col·locar a la capella de les Verges tot i que el seu lloc, més tard seria l'armariet que us hem mostrat anteriorment¹⁴, ubicat a la capella de Sant Nicolau. A raó d'aquest esperat retorn, es van celebrar grans festes i actes religiosos i durant un temps, el dia 29 era festa local a Cervera.

Mecanisme giratori per amagar el reliquiari. Capella del Santíssim Misteri.

Més tard fou inaugurada la nova capella del Santíssim Misteri el setembre de l'any 1633. Jaume Picó¹⁵ envià des de Nàpols un sagrari giratori i cilíndric que encara es conserva avui en dia, i allà és on es guardava el tros recuperat fins que fou sostret el 1915. L'altar que veiem avui però no fou col·locat fins l'any 1799, per l'escultor Jaume Padró¹⁶. Els marbres d'aquest home ja són història i un dels tresors més importants de Cervera.

El Tribunal de la Santa Inquisició de Barcelona va condemnar Josep Balaguer a pena d'assots i desterrament perpetu de Catalunya el dia 19 de març. Durant el temps que estava perduda s'enviaren persones a cavall i a peu per a que vigilessin totes les sortides de la vila i cases, camins, etc.

Des de que es va perdre la relíquia fins que va ser recuperada la vila de Cervera fou un no parar d'oracions, processons, molta devoció, penitència i llàgrimes. Una de les processons més importants i destacables va ser la primera, que anava de la parròquia fins al convent dels pares caputxins. Es diu que durant una processó, la

¹³ 1866 pessetes al 1915 segons el Llibre de Preveres.

¹⁴ Pàgina 11

¹⁵ Razquin i Jené, Josep M^a. *Gent de la Segarra*. Diagonal, 580 Barcelona: Proyectos Editoriales y Audiovisuales CBS, 1998. ISBN 84-605-6632-3.

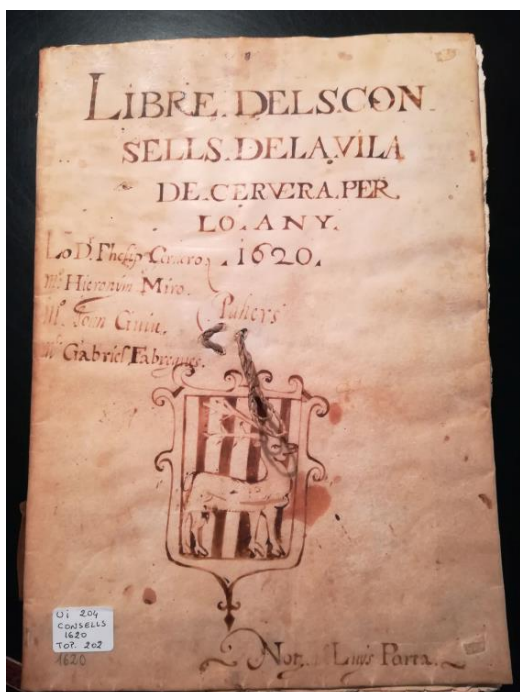
¹⁶ També fou Jaume Padró l'escultor del Paranimf de la Universitat.

creu de la confraria de la sang de Crist va caure i es va inclinar indicant la direcció de la casa on estava amagada, el número 72 del Carrer Major, per alguns un miracle.

Les condemnes però no s'acabaren aquí, podríem dir que el fill de l'argenter va salvar-se d'una mort dolorosa degut a la seva confessió. El Consell de Cervera trobà culpables també la seva mare i el seu pare (Joan Balaguer) i aplicà les condemnes corresponents a cadascú que veurem en l' apartat següent referent al Dret.

3.3. Dret

Portada Llibre de Consells de la Vila de Cervera, 1620 (arxiu comarcal de la Segarra).

Tal i com hem mencionat en l' apartat dels fets, la relíquia fou trobada i per tant els culpables foren jutjats i castigats a diferència del 2n robatori. S' ha de considerar que hi van haver tres judicis diferents pels tres considerats culpables, el pare Joan Balaguer, el fill Josep Balaguer i la seva mare Margarida Balaguer.

Els primers que van ser empresonats van ser els dos pares. Havent vist que el seu fill Josep Balaguer havia marxat cap a Barcelona juntament amb d'altres indicis, les autoritats locals ho van considerar sospitosos i el 3 d'octubre del 1619 foren agafats i posats a la presó.

El seu fill, Josep Balaguer va viatjar fins a Barcelona aconsellat pel mossèn i es va entregar a la Santa Inquisició que també el va retenir durant un cert temps.

El primer d'aquests tres que fou jutjat va ser la mare, Margarida Balaguer. El 24 de novembre del 1619 va ser jutjada pel Consell de Cervera tal i com ens ho indica en el Llibre dels Consells de Cervera de l' any 1620. Va ser sentenciada a passar sota la forca de la plaça Sta. Anna, lligada i amb un dogal al coll, i fou desterrada per sempre. Aquest càstig tot i no ser molt sever encara volia haver estat menor a

voluntat dels jutges, veient la poca edat, veient que no tenia molta malícia, i veient que en algunes ocasions havia avisat del delicte al seu marit. Però ella era per descomptat còmplice del robatori ja que havia amagat el tros de la Creu i no havia actuat tenint-lo a casa seva. Essent desterrada no es coneix on va anar.

Pel que fa el pare Joan Balaguer va ser jutjat més tard, concretament el 21 de gener del 1620 també pel Consell de Cervera. A diferència de la seva esposa, ell era considerat el culpable del robatori pel fet d' incitar al seu fill a fer-lo i per la forta pressió social que hi havia aleshores, el càstig va ser molt dur. Consistia en ser arrossegat fins la plaça Sta. Anna, degollat pel coll, fet d'esquarterar i posat els trossos als camins del terme cerverí. El seu cap es posaria en la coneguda gàbia de ferro situada davant de la parròquia de Sta. Maria. Segons la Novena del Santíssim Misteri del 1763, va morir molt penedit dels seus actes.

Finalment, l' últim a ser jutjat va ser el fill Josep Balaguer per la Santa Inquisició de Barcelona el 9 de març del 1621. Se'l va acusar no només del robatori de la relíquia sinó també per blasfemar¹⁷ contra aquesta amb el que havia dit i amb el que havia escrit assegurant que ell era un profeta enviat de Déu. El càstig va ser menor al del seu pare perquè va ser incitat per Joan Balaguer a robar-la i va consistir en 200 assots i ser desterrat per sempre. Com en el cas de la seva mare, no es coneix on va anar després de ser desterrat.

Aquesta pena podia semblar moderada en comparació, però s'adequa a d'altres penes que la Santa Inquisició va aplicar per casos semblants. Com ell, molts altres van ser jutjats de la mateixa manera per aquest tribunal de Barcelona:

¹⁷ Mirar dietari de Jeroni Pujades. Annex 5.

9. ROBOS A FAMILIARES Y MINISTROS

Bidorch, Arnaud (f)	Barcelona	1639	libro 734	5 años en galeras
Cabeza, Francisco Costa, Francesc	Barcelona	1574 1557	libro 730 leg. 1.592/23	multado
Galera, Guillem; cochero Gubies, Bernat; sastrre	Barcelona Barcelona	1675 1571	libro 735 libro 730	2 años en galeras azotado
Juan Bautista		1564	libro 730	azotado y desterrado
Junyent, Jacint; labrador	Matadepera	1633	libro 733	suspensio
López, Juan	Barcelona	1569	libro 730	azotado y desterrado
Lleonart, Tomás; labrador	Tarragona	1564	libro 730	absuelto
Porta, Josep; alcaide de la cárcel Puig, Hereu del	Barcelona	1653 1565	libro 749 libro 730	— multado
Soler, Antoni		1574	libro 730	azotado
Tinel, Pere		1574	libro 730	azotado y desterrado
Varares, Pierre (f)		1555	leg. 1.592/23	—

Pag. 153 del Catalogo de los procesos inquisitoriales del Tribunal del Santo Oficio de Barcelona.

11. BLASFEMIAS

Arnís, Pere Pau; albañil	Barcelona	1668	libro 735	multado
Argiles, Pere; mesonero	Tarragona	1618	libro 732	reprendido
Agulló, Bernat; calcetero	Reus	1602	libro 731	reprendido
Agusti Nicolau; zapatero	Reus	1624	libro 733	reprendido
Alacayo, Juan; salmista	Balaguer	1564	libro 730	azotes y galeras
Albengau, Michel (f)		1554	leg. 1.592/28	—
Albert, Bernard (f); carpintero	Perpignan	1575	libro 730	penitenciado
Alomir, Josep; arriero	Palafrugell	1674	libro 735	suspensio
Alonter, Pau	Selva, La	1638	libro 734	suspensio
Altariba, Ignacio de; militar		1654	libro 734	suspensio
Amico, Jacomo D' (i); albañil		1639	libro 734	desterrado
Amorós, Bernat		1676	libro 735	suspensio
Ana	Barcelona	1553	leg. 1.592/28	—
Aneya, Josep; pescador	St. Feliu Sas-serra	1687	leg. 2.156	azotes y destierro
Aramus, Josep	Reus	1696	libro 760	—
Arani, Mariana	Peralada	1617	libro 732	reprendida
Aviñó, Francesc; caballero	Barcelona	1569	libro 730	multado
Axer, Esteve	Besalú	1591	libro 731	—
Aymerich, Jeroni	Barcelona	1610	libro 732	reprendido
Ayralt, Jean (f); herrero	Vil-Avella	1608	libro 732	reprendido

108

Pag. 108 del Catalogo de los procesos inquisitoriales del Tribunal del Santo Oficio de Barcelona.

En aquestes dues imatges podem observar les sentències de la Inquisició pels delictes dels quals Josep Balaguer estava acusat. Es va parlar molt de la poca duresa per aquest cas en concret però va seguir la línia d'aquests delictes.

	1598	1640	1705	1820	
Hombres	2075	1186	856	567	4684
Mujeres	907	119	103	72	1201
descon.	20	—	2	—	22
	3002	1305	961	639	5907
Sentencia:					
desconocida	266	189	190	541	1186
fallecidos	17	17	7	4	45
huidos	8	8	1	2	19
suspendida	6	137	185	12	340
	297	351	383	559	1590
	2705	954	578	80	4317
absolución	223	180	309	1	713
relajación:					
persona	70	7	—	2	79
efigie	700	10	1	1	712

Pàg. 117 del document: El Tribunal de la Inquisición en Barcelona ¿un Tribunal peculiar?

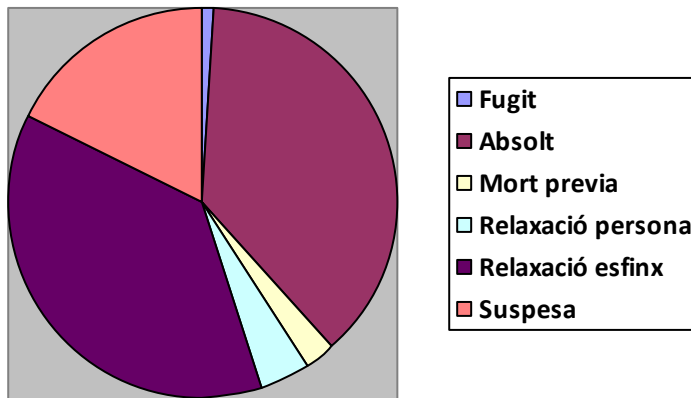
En aquesta altra imatge hi podem observar una quadrícula referent al total de condemnats per la Inquisició de Barcelona. D'un total de 5.907 condemnats de l'any 1598 al 1820, anys on hi trobem el 1r robatori, només 79 van ser castigats amb la pena de mort (que s'hagin catalogat fins ara).¹⁸

¹⁸ Tècnicament la Inquisició no condemnava a mort, sinó que relaxava (lliurava) l'acusat a les autoritats civils perquè fessin el que consideressin oportú. Cal destacar que la relaxació en "esfinge", en canvi, suposava executar simbòlicament a l'acusat, no en persona sinó amb un ninot que el representava.

Aquest fet desmunta la llegenda negra sobre el Tribunal de la Inquisició que encara impera en la nostra societat. D'acord amb diversos especialistes¹⁹, tot i que a judici de l'òptica actual els seus mètodes i resolucions ens poden semblar inhumans i efectivament ho eren en alguns casos, no podem oblidar el context de l'època on l'establiment nobiliari (Consell de Cervera) jutjava també amb molta severitat, anteposant en moltes ocasions els seus propis interessos. Podem destacar, al respecte, que la Inquisició Espanyola va ser un dels primers tribunals en abolir la tortura i que alguns convictes civils blasfemaven a fi de ser traslladats a les presons de la Inquisició, on es trobaven unes condicions més favorables, i ser jutjats per aquest Tribunal amb l'esperança d'obtenir major benevolència, com podem veure clarament en el cas de Josep Balaguer.

Condemnes pel Tribunal de la Inquisició de Barcelona 1598-1820

¹⁹ Roca Barea, Maria Elvira. *Imperiofobia y la leyenda negra*. Editorial Siruela, 2017.

4. SEGON ROBATORI

4.1. Context històric

La nit del 14 al 15 de gener de l'any 1915, la relíquia fou novament sostreta de Santa Maria juntament amb joies, monedes d'or, un calze, els joiells de la imatge de Sta. Filomena i el reliquiari que custodiava el fragment de la Vera Creu, entre d'altres objectes.

Aquest cop, els objectes es trobaven situats a la capella del Santíssim Misteri que ja hem esmentat anteriorment. Concretament en el seu altar, en el mecanisme giratori que es pot apreciar a la imatge que fou portat per Joan Picó, soldat cerverí destinat a Nàpols.

Per accedir-hi, el grup de lladres pujà a la teulada de la capella des del fossar. I des d'allí baixaren amb una corda a través de la finestra a l'interior del recinte. Un cop forçada la porteta de fusta que protegia la relíquia i havent forçat la porteta, els lladres fugiren de la parròquia forçant la reixa de la capella i la porta que dona sortida novament al fossar.

Com és natural, la població de Cervera es mostrà dolguda pels fets. La guàrdia civil i les autoritats registraren cases de sospitosos i vingueren a la ciutat autoritats judicials, polítiques i eclesiàstiques. A més a més, com que la gent estava de dol, se substituïren els actes d'oci per les pregàries i les funcions de desgreuge.

Un jutge especial vingué de Barcelona per dirigir la investigació, però passats uns quants mesos, el jutge tornà a la capital catalana. No es va trobar l'autor del delicte que en data d'avui continua sent desconegut²⁰.

A petició dels ciutadans de Cervera, el bisbe diocesà Vidal i Barraquer va demanar al Sant Pare Benet XV un *Lignum Crucis* en substitució del robat i

²⁰ Encara no s'ha perdut l'esperança de trobar l'autor/-s i una de les raons d'aquest treball és mantenir present aquesta recerca.

d'aquesta manera restaurar el culte cap a la Santa Creu. La petició fou acceptada i el dia 5 de Febrer de 1918 la relíquia entrava triomfalment a Cervera i se celebraren festes extraordinàries.

Som a principis del segle XX i governava Espanya el rei Alfons XIII de Borbó. Des del 25 de gener de 1907, hi havia un govern del Partit Conservador amb Antonio Maura al capdavant.

Políticament, Espanya, encara no s'havia recuperat del desastre del 1898 en què es va perdre Cuba, les Filipines, Puerto Rico i les últimes colònies d'ultramar. Dos partits, el Partit Conservador i el Partit Liberal, feien tornos en el govern. L'alternança s'organitzava des del poder mitjançant el repartiment d'escons previ a les eleccions, a través del caciquisme. En aquest sistema, la monarquia exercia un paper d'arbitratge. La resta dels partits polítics eren marginats a nivell nacional.

A les eleccions del 1907, Solidaritat Catalana, va guanyar 40 escons dels 399 que hi havia al Congrés dels Diputats, sorprenent als dos partits principals. Aquest partit era una aliança electoral integrada per la Lliga Regionalista, el carlisme i certes agrupacions republicanes.

Socialment, els obrers espanyols començaven a prendre consciència sindical i començava a sorgir el moviment obrer a les zones industrials i especialment a Barcelona. A mida que van anar passant els anys, la lluita sindicalista va anar augmentant. Mostra d'això és la lluita que hi hagué a Barcelona entre els reservistes i la guàrdia civil. Els obrers exigien que les classes benestants també se sacrificuessin per la Guerra de Marroc. Tot plegat va desencadenar la Setmana Tràgica en què van morir tant anarquistes o sindicalistes com civils o burgesos.

En aquesta època el Sant Pare era Benet XV, un càrrec que va ostentar fins a la seva mort l'any 1922. Pel que fa al nostre bisbat, el bisbe de Solsona era Mons. Francesc d'Assís Vidal i Barranquer. També va ser arquebisbe de Tarragona i

cardenal. Durant la Guerra Civil va haver d'exiliar-se i no va poder tornar a Espanya a causa de la seva oposició al general Franco. Pel que fa a l'àmbit econòmic, la industrialització era un fenomen que a Catalunya havia arribat amb molta força, però no era el cas a ciutats petites com Cervera o Balaguer. En canvi d'altres ciutats properes com Igualada van viure un gran canvi econòmic, social i demogràfic. Els camps i els petits pobles d'aquelles zones, començaven a ser abandonats i la gent es dirigia cap a les indústries. A Catalunya, la indústria tèxtil era un sector capdavanter. En canvi, a la Segarra i concretament a Cervera, el sector de l'agricultura i de la ramaderia seguia tenint molta força.

Una mostra innovadora de la importància dels pagesos va ser la creació de la Cambra Agrícola de la Segarra i l'Urgell. El reglament de la nova institució fou redactat el novembre de l'any 1904, i aprovat el 9 d'abril de l'any 1905 pel governador provincial. Aquesta organització s'encarregava de defensar els interessos i el progrés de la classe agrícola, al mateix temps que fomentava la relació entre els pagesos i l'agricultura. Cervera, a part de tenir una potent agricultura, no es volia quedar enrere en els sectors comercials i industrials. Aquests mostraven una evolució rapidíssima i només sis anys després de la creació de la Cambra Agrícola, es creà la Cambra de Comerç i Indústria que publicava el *Nuevo Ambiente*. En aquest diari es va publicar la notícia del 2n robatori com veurem més endavant. Els comerciants cerverins, moguts per la idea de tenir una central telefònica que uniria Cervera amb les poblacions veïnes i posteriorment amb la resta del món, van decidir ajuntar-se en aquesta Cambra.

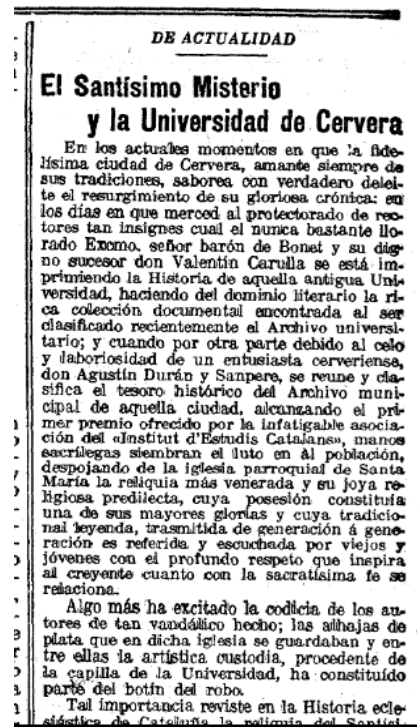

Portada de la revista *Nuevo Ambiente* anunciant el robatori, 24 de gener del 1915.

Cervera va fer un gran pas cap a la modernització i l'adaptació de la ciutat per a les indústries l'any 1901. Es va instal·lar una xarxa de conduccions de gas acetilè a la il·luminació pública i privada. Aquesta il·luminació s'aplicà tant a l'enllumenat públic (130 fanals instal·lats a Cervera) com al privat (cases particulars i indústries). Per aquest motiu s'instal·laren canonades subterrànies mai vistes en aquesta ciutat.

Aquesta modernització també es pot veure en la creació de moltes entitats de treballadors i comerciants que avui en dia encara estan en actiu. Un clar exemple és la creació de l'Orfeó cerverí l'any 1914 o el Sindicat Agrícola de Cervera i sa Comarca. Així ho manifesta *Nuevo Ambiente* en una glosa del dia 6 de setembre de l'any 1914, quan diu: «La nostra ciutat no és ja, per fortuna, la ciutat indolent, la població sense força, ni iniciativa individual. Cervera ha canviat radicalment. Avui, està en l'ànim i la persuasió de tots i cada un dels ciutadans, el ferm convenciment, que s'ha trencat l'esfinge que ens tenia encantats i hem entrat de ple en la vida activa de les poblacions del nostre ordre...»

Notícia del diari *La Vanguardia* referent al robatori

Aquest canvi operat en els medis socio-econòmics de la Segarra, amb el consegüent augment del nivell de vida, va fer que la gent sortís més de casa, vestís millor i s'inscrivís a la participació comunitària, i es va crear una consciència solidària als interessos generals de la ciutat.

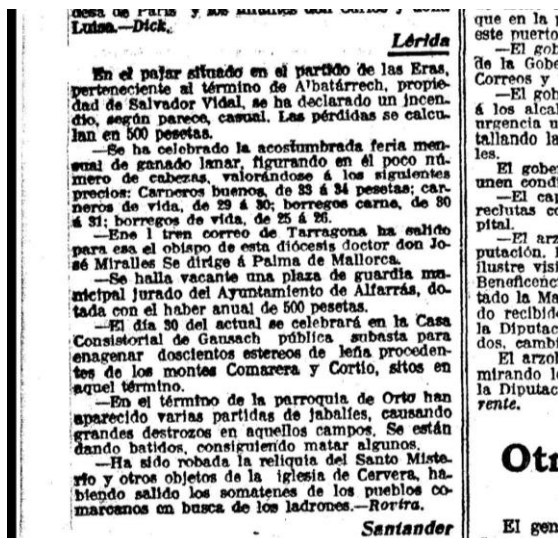
Com que estem contextualitzant el segle passat, vist en perspectiva estem parlant de la porta al món d'avui en dia. I com avui en dia, la població a Europa va augmentar molt considerablement en nombre d'habitants. Per tant, quan es produeix un delicte d'aquesta mena, el nombre de sospitosos és molt elevat i es

fa difícil trobar el culpable. A més, ens trobem en una època on les tècniques que coneixem d'investigació criminal no existien, però en canvi, sí que existien les 4.287²¹ persones ubicades a Cervera, que suposaven una gran dificultat pels investigadors.

4.2. Fets

Tal com està escrit al llibre de preveres a l'acta del dia 15 de gener de 1915: *“En la ciudad de Cervera, en la noche del 14 al 15 de Enero, de imperecedera memoria, un hecho por demás inesperado y trascendental (...) viene a perturbar la paz religiosa y moral (...), toda vez que manos criminales e impías lograron arrancar del corazón de los cervarienses (...), la prenda inapreciable que nos dejaron como eterno recuerdo nuestros creyentes antepasados: El Santísimo Misterio.”*

Breu notícia publicada al diari La Vanguardia del dia següent del robatori anunciant-lo. 16 de febrer del 1915.

També veiem en el llibre dels preveres que a la matinada del 14 al 15 de gener prop de dos quarts de sis del matí, l'ajudant del sagristà de la parròquia, Mateu Canosa Expósito, va veure que la porta del fossar estava forçada. Quan va entrar i va arribar a la capella del Santíssim Misteri va veure una corda que penjava de la cúpula interior. A continuació va veure que la porteta de l'altar que custodiava la relíquia també estava forçada i foradada. La relíquia evidentment no hi era present. Amb ell

hi havia també la dona encarregada de la neteja, coneguda com *“La Castellana”*.

²¹ Segons Duran i Sanpere, Agustí. *Llibre de Cervera*. Ajuntament de Cervera: Curial, 1977. ISBN: 84-7256-127-5

Porteta de fusta i ferro que protegia el reliquiari a la capella del Santíssim Misteri.

Mateu Canosa va explicar la tragèdia al Mossèn Josep Canosa²², el qual ho va dir a les autoritats després de comprovar-ho ell mateix. La mala notícia es va estendre ràpidament per Cervera i es va tocar a sometent. La parròquia es va omplir de curiosos i començaren a sortir hipòtesis i rumors. De la mateixa manera que en el primer robatori, es van organitzar

processons i actes religiosos per a trobar la relíquia i es va suspendre tota activitat laboral.

El jutge de Cervera en aquell temps, era el sr. Ladislao Roig Mariño, que ràpidament va anar a la parròquia per fer un reconeixement amb el sr. Ramon Maria Borruix i el sergent de la guàrdia civil. Després d'això es van prendre les primeres mesures.

Van ordenar que s'enviessin imatges de la relíquia i dels altres objectes robats a poblacions veïnes i a la policia i guàrdia civil.

Segons els encarregats de la parròquia i les persones que hi tenien contacte, es van robar els següents objectes²³:

²² Assistent a l'acta del llibre de Preveres del Casal Parroquial

²³ Annex 2. Altres objectes robats.

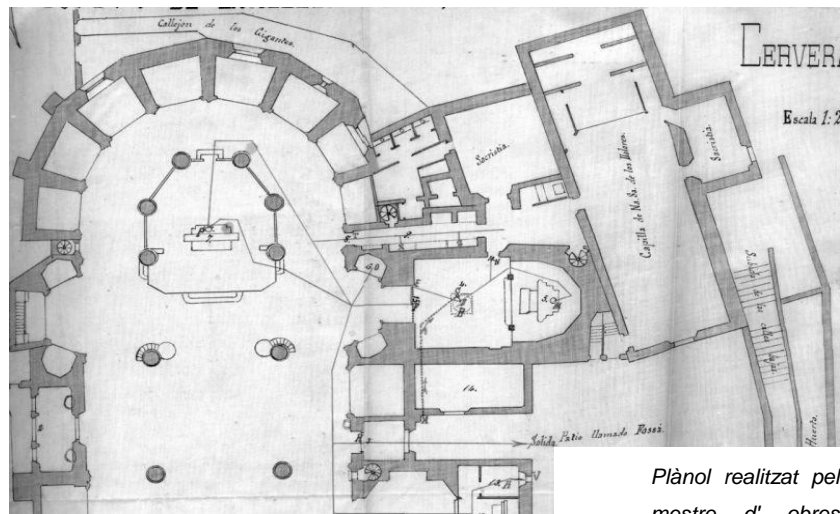
Reliquiari del Santíssim Misteri: Descripció segons el llibre de preveres²⁴: “El relicario en que se guarda es de plata i consta de tres partes: la peana, de estilo ojival sobre la que se alza el árbol soporte; el cuerpo central, consiste en esvelta torre exágona flanqueada por airoas columnas que en sus espacios muestran entre cristales el papel con las gotas de sangre i el cortaplumas separado por una vitela; corona este cuerpo la cúpula con seis ángeles y los atributos de la Pasión, teniendo un precioso rosetón guarnecido de perlas y remachado en forma de cruz con un medallón que entre cristales, guarda las partícuas del *Lignum Crucis*”. **Valor incalculable.**

Reliquiari robat per segona i definitiva vegada.

Com hem esmentat anteriorment, el jutge Ladislao va fer el reconeixement acompanyat d'un grup de ceriverins. Entre ells, paletes, fusters i molts altres que ajudarien a entendre com es va perpetrar el delict.

Aquesta comissió, després de reconèixer la zona va elaborar un plànol del possible recorregut que van

Plànol realitzat pel mestre d'obres Manuel Minguell.

fer els lladres. La comissió també va arribar a les següents conclusions:

El grup de lladres va anar al pati del fossar, van escalar la paret de l'edifici que hi

²⁴ Pàgina 2, línia 17.

havia adossat a la capella del Santíssim. Un cop dalt van escalar fins el cimbori de la mateixa capella. Van forçar un finestral i van trencar un vidre. Mitjançant una corda plena de nusos, que la van lligar a una columna del cimbori, van descendre uns 12 metres fins al terra de la capella. Un cop dins, van escalar la reixa de la porta de la capella, acció que es coneix perquè els lladres hi deixaren una empremta de pantalons de pana. Dins la nau van forçar aquesta reixa i a continuació també van forçar la porta del fossar mitjançant una palanca. Això ho van fer per tenir preparat el camí de fugida. La violència emprada contra la porta del fossar va tenir un cost de 25 pessetes i contra la reixa de la capella un cost de 50 pessetes.

Estampeta en honor al SSMM, principis segle XX, impremta Minerva.

esquerra de l'urna (fent un forat). Els danys a l'urna estan valorats en 500 pessetes. Com que el forat era massa petit per la relíquia es va concloure que la van partir en trossos abans de treure-la.

Un altre cop dins la capella, ja coberta la seva retirada, van treure la porta que cobria l'urna on es guardava la relíquia i van forçar la part superior

Els lladres van forçar la porta de la sagristia i es van emportar els objectes²⁵ que hi havia dins d'un armariet.

²⁵ Mirar taula de l'annex 2

Seguidament anaren a l'altar de Santa Filomena on obriren la tapa de la vidriera mitjançant una palanca i trencaren un vidre, d'allà robaren les joies²⁶. Finalment també van entrar a la sagristia major i van saquejar alguns armaris.

Dels anònims rebuts al Jutjat sobre els autors del robatori de l'any 1915²⁷

Cal recordar que aquest robatori va tenir lloc la nit del dia 14 de gener. Immediatament es van obrir les corresponents diligències judicials les quals es van practicar immediatament pel fet de que Cervera al ser cap de partit judicial tenia Jutge resident que en aquell temps era Ladislao Roig Mariño que recordem va ser substituït per un Jutge especial vingut de Barcelona només per investigar el robatori i que va ser el senyor Gervasio Cruces Gamiz.

Van ser moltes les diligències que es van prendre i les mesures que es van ordenar per tal de poder esbrinar i trobar els autors del robatori i els objectes robats.

En un determinat moment de la investigació, el Jutjat va rebre un primer anònim consistent en una carta –manuscrit signat per un tal “G. García”- datada a Barcelona -gener de 1915-. En aquesta carta, el seu autor manifesta la seva intenció de donar a conèixer indicis del robatori al jutge instructor per tal de poder trobar als seus autors. La carta en qüestió escrita amb tinta i amb una ortografia impecable, insistia en la necessitat de que eren inútils totes les diligències practicades doncs els veritables autors del robatori es trobaven actualment a Barcelona. L'autor de la missiva concreta més, doncs afegia que els autors vivien al barri d'Hostafrancs.

Aquells individus, segons l'anònim, eren persones amb antecedents i havien sofert diverses condemnes per robatori en diferents presons. Segons s'explicava

²⁶ Mirar taula de l'annex 2

²⁷ Segons el que ens va detallar l'advocat Ramon M. Xuclà

en la carta, havien estat a Cervera uns dies abans del robatori i havien marxat de la ciutat el mateix dia 15 de matinada mitjançant el tren correu procedent de Saragossa baixant a l'estació de Sant Andreu del Palomar doncs al ser coneguts per la policia de Barcelona van evitar qualsevol risc de baixar a una altra estació de Barcelona ciutat. Fins i tot la carta deia que aquests individus tenien negocis amb algú de la policia per tal de tenir la necessària protecció en moments determinats.

Seguidament la carta anomena els noms, sense cognoms, dels presumptes autors del robatori, concretament esmenta a un tal "Manolo" i un tal "Enrique" anomenats "Los lolos" i un altre anomenat "El Riojano". Tot seguit l'autor de la carta aconsella al senyor Jutge tenir especial cura en no donar a conèixer el contingut de la mateixa a la policia per les raons abans esmentades. Per acabar la seva missiva, l'autor afegia que el tal "Manolo" tenia una filla que vivia també a Hostafrancs i en el seu domicili el pare amagava els objectes de diferents robatoris.

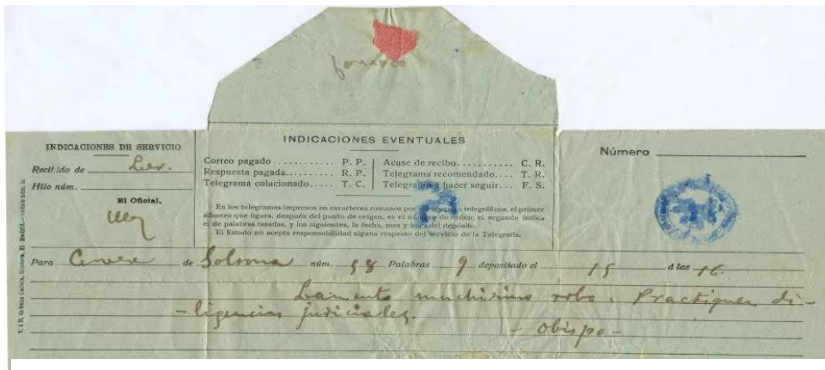
En altre moment de la investigació quan aquesta estava molt avançada, el Jutjat va rebre un altre anònim. En aquest cas la carta era feta per una persona que gairebé no sabia escriure. La seva data era de 31 de maig de 1916 i hi consta solament una rúbrica il·legible si bé, l'autor deia que el seu nom i cognom era Acisclo de la Fuente.

La carta té per intenció delatar un individu que vivia al carrer Salmerón de Barcelona. Les dades que es donaven del mateix és que vivia amb la seva filla, que tenia un noi jove fent servei a casa seva i que era manco. L'anònim deia que tenia els objectes robats en un despatx, concretament darrera una paret del mateix i altres objectes eren situats i guardats concretament a casa d'aquest individu en el soterrani de casa seva.

Ens consta que el Jutge instructor va atendre al contingut d'aquest anònims doncs qualsevol cosa valia ja que, recordem, que el temps anava passant i els

resultats eren decebedors doncs no apareixia ni autors ni objectes robats. En aquest sentit només recordar que les investigacions del primer anònim van dur com a conseqüència registres domiciliaris en els quals es van trobar, per exemple, una caixa d'eines amb instruments per fer robatoris. Practicades les declaracions pertinents, però, no es va poder establir una relació directa entre aquelles persones i els autors del robatori.

Invitació que van fer el Rector i l'Alcalde de Cervera a la processó del dia 24 de gener pel robatori.

Igualment, el seguiment en les investigacions a Barcelona es va relacionar amb altres declaracions al llarg del procés, concretament amb aquelles en les quals

s'afirma que els autors del robatori van trencar les peces robades amb la intenció de fer-les fondre. Aquest extrem també es va investigar doncs al seu moment el Jutge va ordenar un registre a una foneria de Barcelona, concretament la d'un tal senyor Bruzón, situada al carrer de l'Art del Guinardó i altre registre en altra foneria existent en un edifici del carrer Verdi de la mateixa població propietat d'un tal senyor Vila. Malauradament, el resultat tant del seguiment dels anònims com dels registres esmentats va ser negatiu a l'hora d'esclarir els afers del robatori.

4.3 Hipòtesis per al judici

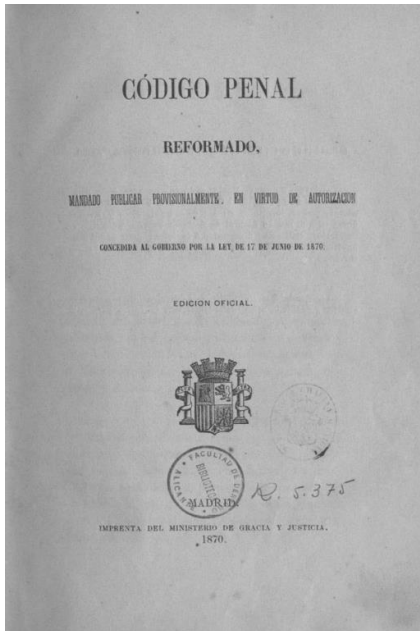
Tenint en compte els fets que posaren la ciutat de Cervera en un estat de temor permanent, hem analitzat el Codi Penal de l'any 1870²⁸, encara vigent a l'Estat Espanyol fins el 1928. Aquest Codi Penal és un dels més prolongats de la història d'Espanya. Es va formar a partir de la Constitució de 1869, és una adaptació liberal del Codi de l'any 1850 com a conseqüència de la Insurrecció Liberal de 1868.

El Codi Penal està format per tres llibres:

Llibre primer: Disposicions generals sobre els delictes i faltes, les persones responsables i les penes.

Llibre segon: Delictes i les seves penes.

Llibre tercer: De les faltes i les seves penes.

Al segon llibre s'explica quines penes pertocuen a cada delicte, i al primer llibre s'explica detalladament què s'entén per cada delicte o per cada pena.

Primera pàgina del Codi Penal del 1870.

²⁸ https://sirio.ua.es/libros/BDerecho/codigo_penal/index.htm

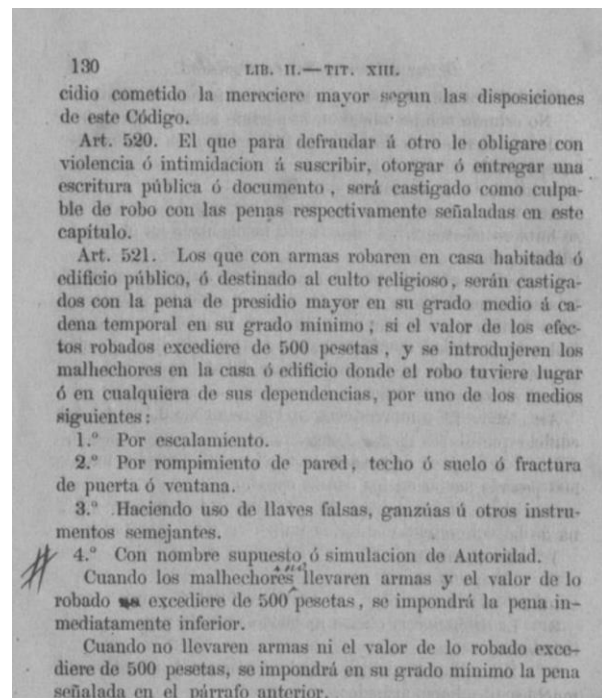

Pels delictes de robatori

En el nostre cas pel robatori del Santíssim Misteri que estem analitzant, hem agafat els articles 515 (pàg 128) i 521 (pàg 130) inclosos en el Capítol I, Títol XIII “Dels delictes contra la propietat”, del Llibre II del Codi Penal (aprovat per Decret de 30 d’agost de 1870).

Art. 515: *Son reos de delito de robo los que con ánimo de lucrarse se apoderan de cosas muebles ajenas con violencia o intimidación en las personas o empleando fuerza en las cosas.*

Art. 521: *Los que con armas robaren en casa habitada o en edificio público, o destinado al culto religioso, seran castigados con la pena de presidio mayor en su grado medio a cadena temporal en su grado mínimo; si el valor de los efectos robados excediere de 500 pesetas, y se introdujeren los malhechores en la casa o edificio donde el robo tuviese lugar o en cualquiera de sus dependencias, por uno de los medios siguientes:*

Pàg. 130 inclosa en el Capítol I, Títol XIII “dels delictes contra la propietat”, del Llibre II del Codi Penal (aprovat per Decret de 30 d’agost de 1870).

1º. *Por escalamiento*

2º. *Por rompimiento de pared, techo o suelo o fractura de puerta o ventana.*

3º. *Haciendo uso de llaves falsas, ganzúas u otros instrumentos semejantes.*

4º. *Con nombre supuesto o simulación de autoridad*

Cuando los malhechores no llevaren armas y el valor de lo robado excediere de 500 pesetas, se impondrá la pena inmediatamente inferior.

Cuando no llevaren armas ni el valor de lo robado excediere se impondrá en su grado mínimo la pena senyalada en el párrafo anterior.

Podem veure clarament que el robatori de la nit del 14 al 15 de gener de l'any 1915 dut a terme a la parròquia de Santa Maria de Cervera, s'ajusta detalladament al delictes que assenyala l'article 521.

I també es veu clarament que la pena corresponent és la de cadena temporal en el seu grau mínim, degut a que el valor supera les 500 pessetes. A més a més podem assegurar que utilitza tres dels quatre mitjans assenyalats anteriorment.

TABLA DEMOSTRATIVA
DE LA DURACION DE LAS PENAS DIVISIBLES Y DEL TIEMPO QUE ABRAZA CADA UNO DE SUS GRAOS.

PENAS.	TIEMPO que comprende toda la pena.	TIEMPO que comprende el grado minimo.	TIEMPO que comprende el grado medio.	TIEMPO que comprende el grado máximo.
Cadena, reclusion, relegación y extratamiento temporales.....	De 12 años y un día, á 20 años.	De 12 años y un día, á 14 años y 8 meses.	De 14 años, 8 meses y un día, á 17 años y 4 meses.	De 17 años, 4 meses y un día, á 20 años.
Presidio y prision mayores y confinamiento.....	De 6 años y un día, á 12 años.	De 6 años y un día, á 8 años.	De 8 años y un día, á 10 años.	De 10 años y un día, á 12 años.
Inhabilitacion absoluta é inhabilitacion especial temporal.....	De 6 meses y un día, á 6 años.	De 6 meses y un día, á dos años y 4 meses.	De 2 años, 4 meses y un día, á 4 años y 2 meses.	De 4 años, 2 meses y un día, á 6 años.
La de presidio, prision correccional y destierro.....	De un mes y un día, á 6 años.	De un mes y un día, á 2 años.	De 2 años y un día, á 4 años.	De 4 años y un día, á 6 años.
La de suspension.....	De un mes y un día, á 6 meses.	De uno á 2 meses.	De 2 meses y un día, á 4 meses.	De 4 meses y un día, á 6 meses.
La de arresto mayor.....	De uno á 30 dias.	De uno á 10 dias.	De 11 á 20 dias.	De 21 á 30 dias.

LIB. I.—TÍT. III.
32

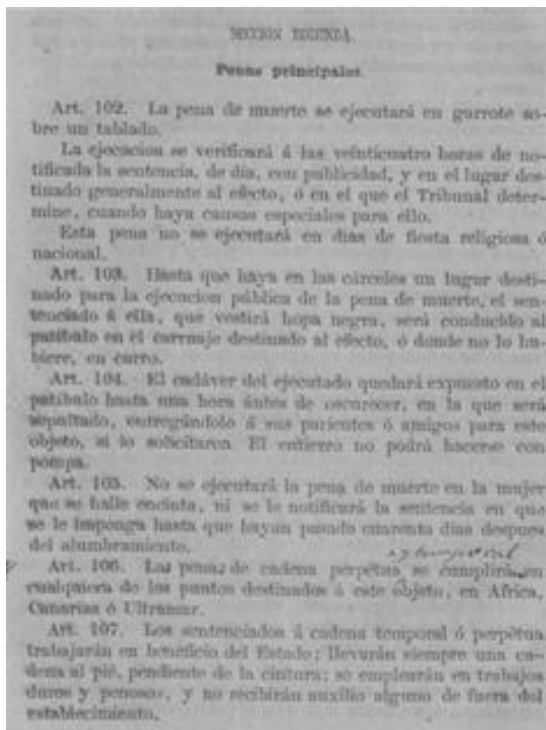
Pàgina 32 del TÍTOL III. "De les penes", del Llibre I Codi Penal (aprovat per Decret de 30 d'agost de 1870).

Si mirem la TAULA DEMOSTRATIVA de la durada de les penes divisibles i del temps que abraça cada un dels seus graus, que es troba a la pàgina 32 del TÍTOL III. "De les penes", del Llibre I; traiem com a conclusió que **la Cadena Temporal en el seu grau mínim és de 12 a 14 anys i vuit mesos.**

Durant aquest temps, tal com diu a l'article 107 (pàgina 34) corresponent al TÍTOL III "De les penes", del Llibre I, del Codi Penal (aprovat per Decret de 30 d'agost de 1870), serà obligat a:

Art.107: *Los sentenciados a cadena temporal o perpétua trabajarán en beneficio del Estado; llevarán siempre una cadena al pie, pendiente de la cintura; se emplearán en trabajos duros y penosos, y no recibirán auxilio alguno de fuera del establecimiento.*

Pàgina 34, corresponent al TÍTOL III
"De les penes", del Llibre I, del Codi
Penal (aprovat per Decret de 30 d'agost

Pels delictes de sacrilegi

Cervera al 1915 era una societat encara molt tradicional i aferrada al catolicisme més devot, degut a la seva situació rural. No seria pas estrany que els pesos pesants de Cervera reclamessin al jutge una pena de sacrilegi que en aquells temps equivaldria a un delicte contra la Constitució.

En el nostre cas pel robatori del Santíssim Misteri que estem analitzant, hem agafat els articles 240 (pàg 69) i

l'article 241 corresponents al TÍTOL II "Delictes contra la Constitució" del Llibre II del Codi Penal (aprovat per Decret de 30

d'agost de 1870).

Art. 240: *Incurrirán en las penas de prisión correccional en sus grados medio i máximo i multa de 250 a 2.500 pesetas:*

1º. *El que con hechos, palabras, gestos o amenazas ultrajare al Ministro de cualquier culto, cuando se hallare desempeñado sus funciones.*

2º. *El que por los mismos medios impidiere, perturbare o interrumpiere la celebración de las funciones religiosas en el lugar destinado habitualmente a ellas o en cualquier otro en que se celebraren.*

3º. *El que escarneciere públicamente alguno de los dogmas o ceremonias de cualquiera religión que tenga prosélitos en España.*

4º. *El que con el mismo fin profanare públicamente imágenes, vasos sagrados o cualquiera otros objetos destinados al culto.*

Art. 241: *El que en un lugar religioso ejecutare con escándalo actos que, sin estar comprendidos en ninguno de los artículos anteriores, ofendieren el sentimiento religioso de los concurrentes, incurrirá en la pena de **arresto mayor en sus grados mínimo y medio.***

Es podria escollir qualsevol d'aquests dos articles, però nosaltres creiem que el més adient seria el 241, perquè els fets de la nit del 14 al 15 de gener de 1915 no estan molt especificats en el 240.

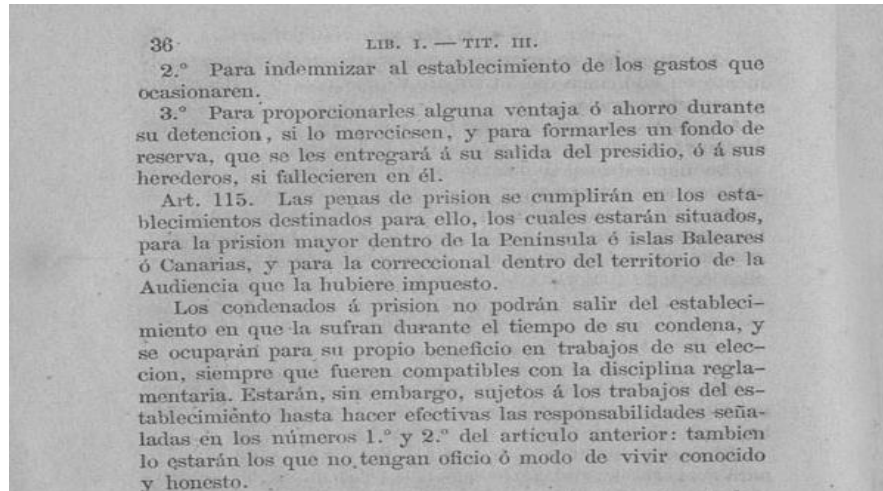
Si mirem la TAULA DEMOSTRATIVA de la durada de les penes divisibles i del temps que abraça cada un dels seus graus, que es troba a la pàgina 32 del TÍTOL III "de les penes", del Llibre I del Codi Penal (aprovat per Decret de 30 d'agost de 1870); **l'arrest major en el grau mig té una durada de dos mesos a quatre mesos.**

Durant el temps d'arrest major, al condemnat se li aplica l'article 118:

Art. 118: *El arresto mayor se sufrirá en la casa pública destinada a este fin en la cabezas de partido.*

Lo dispuesto en el párrafo segundo del art. 115, es aplicable en sus casos respectivos a los condenados a esta pena.

A l'article 115, veiem que el condemnat és obligat a restar a la presó sense poder sortir-ne i a realitzar algun tipus de treball:

Pàgina 36, corresponent al TÍTOL III "De les penes", del Llibre I, del Codi Penal (aprovat per Decret de 30 d'agost de 1870).

Veredictes final

Ja fos un de sol o més d'un els culpables que, durant la nit i matinada del 14 al 15 de gener de 1915 des que es pon el sol fins a dos quarts de sis del matí, participessin en el robatori; sigui sostraint els objectes que són propietat de l'Església o ajudant a sostreure'ls de la Parròquia de Santa Maria de Cervera, tots ells serien condemnats a:

- 1. Cadena Temporal durant 14 anys i vuit mesos pels delictes de robatori:** Se'ls obligaria a dur una cadena al peu, pendent de la cintura. Treballarien en treballs durs i penosos, i mai podrien rebre auxili de l'exterior del recinte penitenciari.
- 2. Arrest Major durant 4 mesos pels delictes contra la Constitució:** Haurien de perdurar a la presó sense poder-ne sortir i serien obligats a realitzar treballs.

El període total de reclusió en establiments penitenciaris dels que fossin considerats culpables seria un total de 15 anys.

5. ANÀLISI DE L'EVOLUCIÓ JUDICIAL

En aquest apartat analitzarem des del punt de vista jurídic l'evolució del dret i les penes criminals a Catalunya per un mateix cas. Començarem introduint-nos breument en com ens ha arribat fins al segle XVIII les lleis civils en el nostre país.

Tot seguit estudiarem una possible sentència que podria haver-hi pel mateix cas del robatori del Santíssim Misteri (prenent com a fets els del segle passat) en l'actualitat.

Per acabar, compararem a partir d'un mateix objecte robat en diferents èpoques com han anat canviant les mentalitats del nostre país. I a conseqüència d'això, la interpretació del delictes i la seva corresponent sentència.

5.1. Història del dret

Els primers documents referents al dret daten de l'època romana, al voltant de l'any 450 aC, la Llei de les dotze taules. Durant el regnat de l'Imperi Romà a Europa hi havia els drets propis de cada poble i els romans també tenien el "IUS GENTIUM", que era el dret general de tots els pobles. Aquest dret estava redactat per diferents autors que hi afegien la seva pròpia doctrina.

A part d'aquest dret civil, també es va crear el Dret Canònic per part de l'Església després de ser tolerada que més tard va passar a ser la religió oficial de l'Imperi. St. Ramon de Penyafort²⁹ va ser un dels organitzadors de totes les lleis i d'aquesta manera es va constituir el Codi del Dret Canònic compost per canons conciliats, capítols de textos sagrats, algunes fonts romanes, textos carolingis o medievals i, a més, opinions del mateix autor.

L'emperador romà Teodosi, va morir l'any 395 aC i va decidir dividir l'Imperi en dos, l'Imperi d'Orient i l'Imperi d' Occident, entre els seus dos fills, Honori

²⁹ Religiós dominic català, un dels grans especialistes en dret canònic de l'Edat mitjana i considerat un dels introductors de la Inquisició a la Corona d' Aragó.

(occident) i Arcadi (orient).

Constantinoble va poder aguantar deu segles a la invasió, durant aquests temps es va crear el Codi de Justinià, establert per l' emperador Justinià, el qual va nomenar una comissió de deu persones per compilar les lleis imperials que s' havien redactat anteriorment. La feina va durar 14 mesos i el 16 d' abril del 529 dC el codi, ja complet, fou declarat llei, quedant com única legal autoritat. D' aquest Codi de Justinià més tard en sortirà el Codi Comú de Bolonya, format pel Corpus Juris Civilis (dret civil justinianeu), el Corpus Juris Canonici (dret canònic).

Per altra banda, l' imperi d' Occident no va resistir a la invasió i va caure l' any 476 dC en mans dels bàrbars. Seguidament, els gots van crear el Codi de Recesvint (conegut també com Liber Iudiciorum,) que fou una compilació de lleis romanes feta en temps del rei Recesvint. Es compon de dotze llibres. Es va publicar cap al 654 i derogava les lleis vigents: el Breviari d'Alaric per als romans i el Codi de Leovigild per als gots.

Molt abans que la Corona d' Aragó s' unís amb Castella, al comtat català ja hi havia lleis i drets propis. Cada població tenia els seus propis costums com per exemple els de Lleida o els de Tortosa. Un costum és una norma jurídica dels Usatges creada basant-se en un ús prolongat i reiterat. Es diferencia de l'usatge en què aquest no té el caràcter imperatiu, que sí que té el costum³⁰.

Per altra banda, un usatge és una forma jurídica inicial de costum i constitueix part del dret consuetudinari.

-Els Costums de Lleida foren una recopilació del dret el 1228 i que establiren el Costum. Recopila no tan sols Costums escrits, sinó també la normativa atorgada pels reis a la ciutat i Estatuts.

³⁰ <https://ca.wikipedia.org/wiki/Costum>

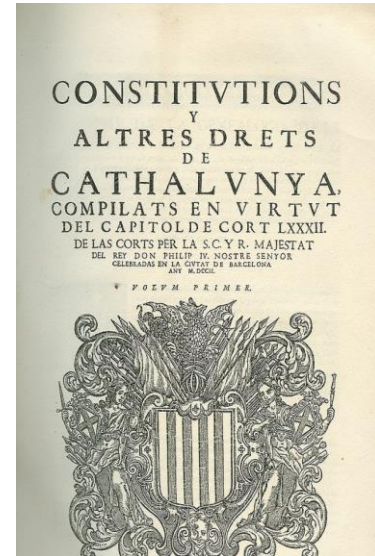

-Pel que fa els Costums de Tortosa, foren una compilació que establí el Costum feta el 1272.

Finalment, es van redactar a Catalunya les **Constitucions de Catalunya** que eren les lleis catalanes proposades pel Comte de Barcelona i aprovades per les Corts Catalanes.

Com a dret paccionat, les constitucions eren les normes legislatives de major rang i només eren refutables per les Corts Generals del Principat de Catalunya; les constitucions podien modificar fins i tot Usatges de Barcelona i Privilegis.

Foren abolides per Felip V de Borbó el 1714 i el **sistema pactista**³¹ també; a partir d'aleshores la legislació i el dret foren creats només a través de Reials decrets, pràctiques pròpies de l'absolutisme polític borbònic, que fou vigent fins a l'establiment del regnat constitucional d'Isabel II (1833).

Portada de les Constitucions
i altres Drets de Catalunya,
1704.

En el cas de Castella, Alfons X(1252-1284) va fer redactar **Las Siete Partidas**: un cos normatiu, amb l'objectiu d'aconseguir una certa uniformitat jurídica del Regne. El seu nom original era *Libro de las leyes*, i cap al segle XIV va rebre la seva actual denominació, per les seccions en què es trobava dividida.

Aquesta obra es considera un dels llegats més importants de Castella a la Història del Dret, en ser el cos jurídic de més àmplia i llarga vigència.

5.2. Hipòtesis per al judici en l'actualitat

El Codi Penal vigent avui en dia és el Codi Penal de 1995, ha estat modificat 30

³¹ Fòrmula de repartiment de la sobirania entre el rei d'Aragó i els Braços que va caracteritzar la política constitucionalista de la Corona d'Aragó.

vegades i la versió vàlida pels judicis d'avui en dia, desembre del 2017, és del 3 de novembre del 2016.

Amb aquest Codi Penal de 1995, no ha succeït a Cervera un robatori com els anteriors. Tot i així nosaltres agafarem els fets del robatori del segle passat per crear una hipotètica sentència judicial en l'actualitat.

El codi penal espanyol de 1995 està articulat de la següent manera:

1. **Títol preliminar:** de l'aplicació de les garanties penals i de l'aplicació de la llei penal.
2. **Llibre I:** disposicions generals sobre els delictes i les faltes, les persones responsables, les penes, mesures de seguretat i altres conseqüències de la infracció penal.
3. **Llibre II:** delictes i les seves penes.
4. **Llibre III:** faltes i les seves penes.

Estudiant el Codi Penal actual, podríem acusar als lladres del Santíssim Misteri de Cervera de tres tipus de delicte diferents. Els podríem acusar d'un delicte de robatori, d'un delicte contra el patrimoni històric i d'un delicte contra la Constitució. Aquests crims estan especificats i ja tenen les seves penes dins el Codi Penal. Ara bé, encara que a primera vista sembli que podrien ser considerats culpables de tots tres tipus de delicte, veurem que la llei no funciona ben bé així.

Pels delictes contra la Constitució

Si mirem l' article 524 inclòs en el Capítulo VI. "De los delitos relativos al ejercicio de los derechos fundamentales y libertades públicas". Título XXI "Delictos contra la Constitución", del LIBRO II. "Delitos y sus penas" del Codi Penal (aprovat per Llei orgànica 10/1995):

Artículo 524.

El que en templo, lugar destinado al culto o en ceremonias religiosas ejecutare actos de profanación en ofensa de los sentimientos religiosos legalmente tutelados será castigado con la pena de prisión de seis meses a un año o multa de 12 a 24 meses.

I si considerem les paraules del Bisbe de Solsona en l'entrevista que li vam fer³²:

“En aquests moments l'Església ja no condemna, en altres temps aplicava penes severes i certament en aquell temps per un robatori d'aquestes característiques sobretot si anava associat a un sacrilegi, és a dir, la voluntat de profanar allò sagrat, la pena era claríssima, era excomunió. Si el robatori és per diners no el podem considerar sacrilegi. Avui en dia cap bisbe es veu capaç de excomunicar per un robatori. La excomunió és una pena religiosa no civil que el que comporta és que la persona que rep aquesta pena no pot participar en res en l' església, no pot rebre cap sacrament entre d' altres coses. Per tant és una pena religiosa.”

Traiem com a conclusió que el bisbe no considera un sacrilegi i per tant una ofensa contra el sentiment religiós un acte d'aquestes característiques, i per tant no se li pot o poden aplicar al/s acusat/s aquest article. Si bé el Bisbe no té potestat per aplicar sentències si que la té per fer acusar els que han fet mal a l'Església dins la seva diòcesi, i si ell considera que l'acte no suposa una ofensa, i per tant no hi ha ningú ofès en termes de sentiment religiós, probablement el jutge no consideraria oportú aplicar aquest article.

Evidentment que tant els catòlics com els laics cerverins es podrien sentir ofesos, però més aviat pel fet de que robin part del patrimoni cerverí i no pas pel fet de que aquest acte es pugui interpretar com un insult a la religió catòlica.

³² Entrevista completa a l'annex 1

Pels delictes de robatori

Un robatori com el que es va dur a terme el segle passat, és considerat un robatori amb força. Per aquest acte haurem de mirar tres articles:

Articles 237 i 238 inclosos en el Capítulo II. “De los robos”. Título XIII “Delitos contra el patrimonio y contra el orden socioeconómico”, del LIBRO II. “Delitos y sus penas” del Codi Penal (aprovat per Llei orgànica 10/1995):

Artículo 237.

Son reos del delito de robo los que, con ánimo de lucro, se apoderaren de las cosas muebles ajenas empleando fuerza en las cosas para acceder o abandonar el lugar donde éstas se encuentran o violencia o intimidación en las personas, sea al cometer el delito, para proteger la huida, o sobre los que acudiesen en auxilio de la víctima o que le persiguieren.

Artículo 238.

Son reos del delito de robo con fuerza en las cosas los que ejecuten el hecho cuando concorra alguna de las circunstancias siguientes:

1.º Escalamiento.

2.º Rompimiento de pared, techo o suelo, o fractura de puerta o ventana.

3.º Fractura de armarios, arcas u otra clase de muebles u objetos cerrados o sellados, o forzamiento de sus cerraduras o descubrimiento de sus claves para sustraer su contenido, sea en el lugar del robo o fuera del mismo.

4.º Uso de llaves falsas.

5.º Inutilización de sistemas específicos de alarma o guarda.

Sens dubte, reafirmem la culpabilitat dels acusats com a autors d'un robatori amb força. S'han donat tres de les cinc circumstàncies possibles perquè els seus actes siguin considerats aquest delicte.

Per tant, ara sí, intentem esbrinar la seva pena corresponent

Articles 240 i 235 inclosos en el Capítulo II. “De los robos”. Título XIII “Delitos contra el patrimonio y contra el orden socioeconómico”, del LIBRO II. “Delitos y sus penas” del Codi Penal (aprovat per Llei orgànica 10/1995):

Artículo 240.

1. El culpable de robo con fuerza en las cosas será castigado con la pena de prisión de uno a tres años.

2. Se impondrá la pena de prisión de dos a cinco años cuando concurra alguna de las circunstancias previstas en el artículo 235.

L'article 240.2 ens obliga a buscar el CAPÍTULO I. “De los hurtos” inclòs en el TÍTULO XIII. “Delitos contra el patrimonio y contra el orden socioeconómico” del Libro II “Delitos y sus penas,” del Codi Penal (aprovat per Llei orgànica 10/1995)
Article 235:

Artículo 235.

1. El hurto será castigado con la pena de prisión de uno a tres años:

1.º Cuando se sustraigan cosas de valor artístico, histórico, cultural o científico.

2.º Cuando se trate de cosas de primera necesidad y se cause una situación de desabastecimiento.

3.º Cuando se trate de conducciones, cableado, equipos o componentes de infraestructuras de suministro eléctrico, de hidrocarburos o de los servicios de telecomunicaciones, o de otras cosas destinadas a la prestación de servicios de interés general, y se cause un quebranto grave a los mismos.

4.º Cuando se trate de productos agrarios o ganaderos, o de los instrumentos o medios que se utilizan para su obtención, siempre que el delito se cometa en explotaciones agrícolas o ganaderas y se cause un perjuicio grave a las mismas.

5.º Cuando revista especial gravedad, atendiendo al valor de los efectos sustraídos, o se produjeran perjuicios de especial consideración.

6.º *Cuando ponga a la víctima o a su familia en grave situación económica o se haya realizado abusando de sus circunstancias personales o de su situación de desamparo, o aprovechando la producción de un accidente o la existencia de un riesgo o peligro general para la comunidad que haya debilitado la defensa del ofendido o facilitado la comisión impune del delito.*

7.º *Cuando al delinquir el culpable hubiera sido condenado ejecutoriamente al menos por tres delitos comprendidos en este Título, siempre que sean de la misma naturaleza. No se tendrán en cuenta antecedentes cancelados o que debieran serlo.*

8.º *Cuando se utilice a menores de dieciséis años para la comisión del delito.*

9.º *Cuando el culpable o culpables participen en los hechos como miembros de una organización o grupo criminal que se dedicare a la comisión de delitos comprendidos en este Título, siempre que sean de la misma naturaleza.*

Sentència pels delictes de robatori

Si els autors del delicte especificat com a *robatori amb força a les coses*, haguessin actuat de manera que no s'haguessin complert cap de les circumstàncies de l'article 235, serien condemnats a una pena de presó que pot anar d'un a tres anys.

Però aquest no fou o no seria el cas pel judici del Robatori del Santíssim Misteri en l'actualitat. L'article 240.2 especifica clarament que si es dona només una de les circumstàncies previstes a l'article 235 (encara que aquest últim faci referència als furts i no als robatoris), la pena de presó pot anar dels dos als cinc anys.

Resulta que en aquest cas es compleixen dos dels nou requisits previstos a l'article 235. El 1r és la sostracció de béns amb valor històric/cultural, i ningú pot negar aquest valor, que és la causa de l'escàndol i el patiment que la ciutat va experimentar en èpoques passades.

El segon requisit que contemplaríem és el novè de l'article 235. Contemplem aquest requisit perquè segons les últimes investigacions que han dut a terme historiadors d'aquí Cervera (el Sr. Ramon M. Xuclà), els autors del delictes eren persones que es dedicaven a guanyar-se la vida amb aquest tipus d'operacions, i que podrien haver estat contractats per un possible traficant d'objectes religiosos que vivia a Cervera³³. De fet la professionalitat amb que van actuar: escalant els murs de la Parròquia, utilitzant cordes precises, forçant portes, i establint com hem explicat abans un pla de fugida, entre d'altres, així ho evidencien. No s'ha pogut confirmar mai si aquesta investigació és totalment verídica, bàsicament perquè ni els autors ni l'incitador van ser detinguts o interrogats, ni tampoc els objectes han estat recuperats. Tot i així tampoc hi ha cap fet que ens indiqui el contrari i aquesta "judici" és també, només una hipòtesi.

Pels delictes contra el patrimoni històric

Article 323 inclòs en el Capítulo II. "De los delitos sobre el patrimonio histórico". Título XVI "De los delitos relativos a la ordenación del territorio y el urbanismo, la protección del patrimonio histórico y el medio ambiente ", del LIBRO II. "Delitos y sus penas" del Codi Penal (aprovat per Llei orgànica 10/1995):

Artículo 323.

1. Será castigado con la pena de prisión de seis meses a tres años o multa de doce a veinticuatro meses el que cause daños en bienes de valor histórico, artístico, científico, cultural o monumental, o en yacimientos arqueológicos, terrestres o subacuáticos. Con la misma pena se castigarán los actos de expolio en estos últimos.

³³ Xuclà Comas, Ramon M^a. "El robatori del reliquiari del Santíssim Misteri i altres objectes", dins Segarra, núm. 219, 2015, dossier adjunt.

Als acusats, si tenim en compte els fets del 1915, no se'ls podria aplicar aquest article si haguessin actuat en l'actualitat. És així perquè els actes d'espoli que van fer no es van realitzar en jaciments arqueològics i tampoc van causar grans danys en béns històrics. Van trencar finestres, portes, urnes, etc. Però aquests no són pas béns de valor cultural o històric. A més a més, el valor històric dels objectes robats ja es tenen en compte dins la sentència aplicada anteriorment.

Veredict final

Considerem que aquells que realitzessin el Robatori del Santíssim Misteri de Cervera avui en dia, essent vigent el Codi Penal de 1995 (aprovat per Llei orgànica 10/1995), en l'última versió del 3 de Novembre de 2016. Serien considerats culpables³⁴ del delict de robatori amb força a les coses.

I tal com s'especifica al article 240.2 inclòs en el Capítulo II. "De los robos". Título XIII "De los delitos contra el patrimonio y contra el orden socioeconomico", del LIBRO II. "Delitos y sus penas" del Codi Penal (aprovat per Llei orgànica 10/1995), els culpables podrien ser sentenciats a romandre en establiments penitenciaris amb una durada que pot anar de dos a cinc anys.

Considerant també les conseqüències que podria tenir per a la ciutat aquests possibles fets, sentenciem³⁵ els culpables a una pena de presó de cinc anys.

5.3. Evolució jurídica dels robatoris.

Fins ara, hem analitzat les conseqüències penals per un mateix delict en diferents èpoques: 1619, 1915, 2017.

I analitzant aquests tres casos podem veure l'evolució del dret penal al nostre país. A través de la interpretació que es fa del delict (la hermenèutica) i la seva sentència.

³⁴ Sempre i quan els fets i les circumstàncies fossin similars a les del robatori del 15 de gener de 1915.

³⁵ Evidentment que no hi tenim la potestat.

Configuració jurídica

En el cas del primer robatori, de l'any 1619, degut a la mentalitat de l'època, el delicte es configura com un atac contra Déu i la religió. De fet, si mirem el dret³⁶ veiem que a Josep Balaguer se'l jutja també per blasfèmia, cal destacar el fet que el tribunal encarregat de jutjar-lo era un tribunal de caire religiós, fet avui en dia inconcebible.

En el cas del segon robatori, de l'any 1915, veiem que als culpables se'ls hi agreuja la pena per un delicte contra la Constitució. Per tant, ja no estem parlant d'un atac directe contra la religió, sinó un atac contra la legalitat constitucional que protegia els sentiments religiosos. No es protegeix a "Déu" sinó als sentiments de les persones.

En l'hipotètic cas que avui en dia es produís un robatori de condicions similars, hem trobat que als culpables se'ls agreujaria la pena no pel contingut religiós de la relíquia sinó per tractar-se d'un bé del patrimoni històric i cultural.

Penes

És evident que segons la interpretació que es fa del delicte i la mentalitat de l'època, les sentències varien substancialment. Així doncs s'ha passat d'unes penes que "cronocèntricament" trobem inhumanes (habituals en aquella època) a un afebliment general de les penes i de les condicions.

L'any 1619 no va ser l'autor del delicte sinó el seu incitador (Joan Balaguer) qui va ser degollat i trossejat. Per "atacar" la religió o almenys per creure's per sobre d'ella, se li va aplicar una sentència que avui en dia aniria en contra dels drets humans. Es redueix el grau d'inhumanitat en la condemna de l'any 1915, però aquesta "inhumanitat" no la trobem en la sentència sinó en les condicions que s'hauran de complir. En aquella època, si algú era obligat a realitzar treballs durs a les presons, tenia moltes possibilitats de morir. Finalment ens trobem a

³⁶ Mirar dret del primer robatori (apartat 3.3, pàgina 17).

desembre de l'any 2017, els culpables haurien de complir una pena de cinc anys de presó, sense realitzar cap treball i amb unes condicions de vida acceptables.

A nivell personal, no es pot opinar i dir quina sentència és la més adequada, perquè estaríem cometent un error cronològic. El que sí que podem assegurar són els fets, i veiem que en aquest cas i si se seguís la línia històrica que hi ha hagut fins ara, la sentència aplicada per aquest delictes concret a desembre de 2017 és substancialment inferior a les aplicades en èpoques del passat. La sentència per un delictes d'aquestes característiques avui en dia, pot tenir una durada de dos a cinc anys de presó, estaríem parlant gairebé del mateix període de temps que el cas d'un culpable de robatori amb força a diverses empreses de manera reincident l'any 2016³⁷, condemnat a tres anys i quatre mesos de presó. Evidentment que el valor d'una relíquia ornamentada amb joies i or i amb cinc segles d'història és molt superior al valor del que pogueren robar els delinqüents de l'any 2016, i això gairebé no és té en compte en el codi penal actual.

1619

1915

2017³⁸

³⁷ <http://www.novatarrega.cat/article/32534/condemnats-per-robatoris-amb-forca-en-empreses-de-lleida-i-agramunt>

³⁸ Google images

6. CONCLUSIÓ

Tot i que de bon principi vèiem que aquest treball era bastant llarg i feixuc i de vegades consideràvem difícil arribar als objectius marcats, podem assegurar que ens sentim molt orgullosos d' haver aconseguit la majoria dels objectius que ens vam proposar.

Aquests objectius eren analitzar i extreure diferents sentències judicials en diferents moments de la història per un mateix cas i observar-ne l'evolució, poder entendre com funciona un procés judicial en cada moment de la història, descobrir com s'hagués desenvolupat el judici i què li hagués passat al culpable del robatori del 1915. D'altra banda, aportar nous coneixements sobre els fets d'aquests robatoris, poder publicar-los i intentar transmetre una consciència del valor que té l'objecte que custodia el *Lignum Crucis*.

Creiem que cada un d' aquests objectius, ja pensant en el nostre propi futur, han estat assolits tot i que ha estat difícil trobar informació innovadora del tema tractat ja que estava bastant treballat. Tot i això, descobrir què li hagués passat al culpable del robatori de fa 100 anys no ho havia publicat ningú i cal afegir que el principal repte que ens vam plantejar i en el qual estava centrat el treball s'ha pogut complir. Hem vist clarament l' evolució judicial del nostre país mitjançant el Santíssim Misteri, passant d' una justícia hipotèticament més dura i sanguinària a la justícia actual.

Aquesta creença actual per part de certes persones que assegurin que la justícia espanyola està en el seu òptim nivell queda desmentida pel simple fet de que polítics representants del poble en presó preventiva puguin arribar a passar el mateix temps a la presó que els lladres del patrimoni cultural, que és de tots.

Contextualitzar històricament els moments en què es va robar la relíquia ha estat un pas clau per entendre el per què de les sentències. O per entendre per exemple, la naturalesa de les investigacions.

Està clar que en el segle XVII la religió era extremadament sagrada i no només era l'Església sinó també la població la que exigia uns càstigs tan durs. No seria el primer cop que els dirigents (en aquest cas nobles, consell de Cervera) d'una ciutat realitzen uns actes d'aquesta naturalesa per acontentar els seus súbdits. És precisament durant l'anàlisi d'aquest primer robatori quan hem descobert o après una cosa que no sabíem i que tampoc esperàvem aprendre: com actuava el Tribunal de la Inquisició de la capital catalana. Podríem dir que era diferent a la resta de tribunals d'Europa. Si mencionem noms com l'inquisidor Tomàs de Torquemada, veiem que els mètodes i els resultats eren diferents. En el nostre cas veiem que el mateix culpable s'entrega a la Inquisició perquè sap que d'aquesta manera tindrà una pena molt benigna en comparació amb la del seu pare, que va ser jutjat pels nobles cerverins.

Resumint l'evolució traiem com a conclusió que unes mateixes accions delictives són vistes conceptualment de forma diferent segons cada època: el primer és agreujat per ser un delicte contra "Déu", el segon per ser-ho contra les llibertats individuals i el tercer per atacar la "història".

Una recerca és buscar alguna cosa en concret. Nosaltres ens hem centrat en un cas concret i a partir d'aquí hem descobert coneixements relacionats amb el que d'aquí poc temps, serà la nostra dedicació: el dret.

Aquests estudis són molt rigorosos. És per això que el nostre treball ha buscat sempre no allunyar-se gaire de l'objectivitat perquè si ho haguéssim fet, la recerca deixaria de ser recerca, es convertiria en una opinió i distorsionaria el nostre aprenentatge sobre la justícia. Així doncs les normes jurídiques s'han d'interpretar correctament, sinó fos així no hi hauria justícia.

Tot i així ens agradaria expressar una breu opinió, en aquest últim apartat de les conclusions, de la sentència que s'aplicaria a data d'avui. Nosaltres pensem que robar o causar danys a uns objectes d'aquestes característiques, per la seva transcendència històrica, avui en dia té una cobertura legal insuficient perquè no

hi ha cap article exclusiu que tingui en compte que el dany causat a aquests objectes és irreparable i que, per tant, per comparació i per lògica amb d'altres parts del Codi Penal les penes s'haurien d'agreuja, perquè el patrimoni cultural que distingeix els pobles i els fa únics, és un objecte irreparable. Compartim aquesta opinió amb molts professionals del dret que tenen sensibilitat pel patrimoni cultural, com és la fiscal Susana Romero Carrascal, que va assumir la coordinació de la Fiscalia de Patrimoni Històric de Barcelona fins el 2009.³⁹

³⁹ Campillo Quintana, Jordi; Romero Carrascal, Susana. *Espoli: del museu al jutjat. c/del Pi*, 13 Barcelona: Editor Rafael Dalmau, 2016.

7. BIBLIOGRAFIA

Autor desconegut. *Resumen histórico del Santísimo Misterio de Cervera, recuedo del cuarto centenario 1540-1940*. Claris 15, Barcelona: Editorial casulleras, 1940.

Bada Elías, Joan. “El Tribunal de la Inquisición de Barcelona ¿un Tribunal peculiar?”, dins *La revista de la Inquisición, U.C.M.*, núm. 2, 1992, p. 109-120.

Blázquez Miguel, Juan. “Catálogo de los procesos inquisitoriales del Tribunal del Santo Oficio de Barcelona” dins *Espacio, Tiempo y Forma*, Serie IV, H. Moderna, t. 3, 1990, pàgs. 11-158.

Campillo Quintana, Jordi; Romero Carrascal, Susana. *Espoli: del museu al jutjat*. c/del Pi, 13 Barcelona: Editor Rafael Dalmau, 2016.

Comunitat de preveres. *Llibre d'actes de la comunitat de preveres*. Gener 1915.

Decret de 30 d'agost de 1870, del *Código Penal reformado*.

Duran i Sanpere, Agustí. *Llibre de Cervera*. Ajuntament de Cervera: Curial, 1977. ISBN: 84-7256-127-5

Gimscaré. *Triunfo del Santo Misterio de la Cruz de la villa de Cervera*. Barcelona: Casa de Sebastián y Jaime, 1634.

Iglesia Ferreirós, Aquilino. *La creación del derecho*. Edició segona corregida. San Sotero, 6- Madrid: Editorial Marcial Pons, 1996. ISBN 84-7248365-7

Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del *Codi Penal*. BOE, núm.281(24/11/1995).

Llobet i Portella, Josep Maria. *Cent episodis de la historia de Cervera*. Diputació de Lleida: Diputació de Lleida, 1992. ISBN: 84-87029-34-5

Naboa Armengol, Joan. *Santíssim Misteri Antologia anys 1917-2007*. Avgda, Polígon Industrial, 14-Cervera: Minerva, 2008.

Obiols Ríos, Joan. *Miguel Santos de San Pedro, bisbe de Solsona i virrei de Catalunya*. Solsona: Solsona Comunicacions 1998.

Porra, Luís. *Llibre dels consells de la vila de Cervera per lo any 1620*. Cervera, 1620.

Razquin i Jené, Josep M^a. *Gent de la Segarra*. Diagonal, 580 Barcelona: Proyectos Editoriales y Audiovisuales CBS, 1998. ISBN 84-605-6632-3.

Roca Barea, Maria Elvira. *Imperiofobia y la leyenda negra*. Editorial Siruela, 2017.

Romero Galdeano, Xavier; Gené Capdevila, Ramon. *Novena Santíssim Misteri de Cervera*. Avgda, Polígon industrial-Cervera: Minerva, 2017.

Salat i Noguera, Maria Teresa. "Cronologia", dins Salat i Noguera, Maria Teresa *Cervera Santa Maria Guia del monument*, 2013, full d'informació turística.

Xuclà Comas, Ramon M^a. "El robatori del reliquiari del Santíssim Misteri i altres objectes", dins *Segarra*, núm. 219, 2015, dossier adjunt.

Xuclà Comas, Ramon M^a. "El Santíssim misteri de Cervera. Història del prodigi i dels robatoris sacrílegs", dins Xuclà i Comas, Ramon Maria 'et. Al'. *Miscel·lània cerverina*. Cervera: Centre Municipal de Cultura, 2002, pàgines 141-207.

8. WEBGRAFIA

Article per consultar els Usatges i Costums de Catalunya

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Costum>

Bonet, Carme. Blog: *Una mica de tot arreu*. Articles referents al robatori del SSMM:

<https://unamicadetotarreu.com/2016/02/18/santissim-misteri-tota-una-historia-9/>

Dietari de Jeroni Pujades:

<http://www.raco.cat/index.php/MemoriasRABL/article/view/204516/298600>

Per consultar el codi penal reformat de l'any 1870:

https://sirio.ua.es/libros/BDerecho/codigo_penal/index.htm

Per consultar el codi penal vigent a desembre de 2017 a l'Estat espanyol:

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444>

Per consultar en referència al virrei de Catalunya de l'any 1619:

https://ca.wikipedia.org/wiki/Francisco_Fern%C3%A1ndez_de_la_Cueva_y_de_la_Cueva

Torrente Martínez, Ana Vanessa. *El proceso penal de la inquisición: un modelo histórico en la evolución del proceso penal*. Article disponible a:

<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4486405>

ANNEXOS

1. Entrevista al bisbe de Solsona, Mns. Xavier Novell i Gomà

El rector Xavier Romero amb el bisbe custodiant la relíquia.
unamicadetotarreu.com

Va néixer a Montfalcó d'Ossó pertanyent al petit municipi de l'Urgell d'Ossó de Sió, el 20 d'abril de 1969. L'ordenaren sacerdot el 6 de juliol de 1997, any que també va obtenir la Llicenciatura en Teologia per la Universitat Gregoriana de Roma, també és enginyer agrícola. Des del 2004 que és doctor en Teologia pel mateix centre.

Fou vicari parroquial de Sant Jaume de Mollerussa del 1997 al 2001 i en l'àmbit de la docència ha estat professor d'Antropologia Teològica a l'Institut de Ciències Religioses de Lleida, professor de la Facultat de Teologia de Catalunya i director i professor de l'Escola de Formació de Laics de Solsona.

Des del 2004 ostentà diferents càrrecs religiosos de la diòcesi fins que amb la renúncia de Jaume Traserracom a Bisbe de Solsona en complir els seus 75 anys, el 2009, va ser un dels candidats a succeir-lo.

Finalment el 3 de Novembre de 2010 el St. Pare Benet XVI el nomenà bisbe de Solsona.

-Com a Bisbe de Solsona, que significa per a vostè la ciutat de Cervera?

Una de les ciutats de més tradició cristiana d'aquesta diòcesi que fins i tot en algun moment va reclamar ser-ne la capital. Sobretot una ciutat segellada per la

creu, començant per la Passió, passant pel Santíssim Misteri, continuant per l' experiència de creu de tants màrtirs a Cervera, la creu de St. Nicolau a l' Hospital de la casa caritat. En definitiva, Cervera és una ciutat marcada pel misteri de la nostra fe que és quan Jesús va donar la vida per salvar-nos.

-Què és el més important del Santíssim Misteri de Cervera?

El més important és que es custodia en aquesta ciutat. Un fragment de la Vera Creu que ha estat segellat pel gran miracle de la sagnació quan va intentar ser fragmentada per donar-ne un tros al poble del Tarròs. Per tant el més important és que Cervera custodia la memòria de un *Lignum Crucis* autenticada per un miracle.

-Què sent quan ha estat invitat per presidir l' eucaristia en honor al Santíssim Misteri?

Primer un honor ja que aquesta festa que travessa la història té una rellevància espiritual gran en aquesta terra i per tant poder presidir la festa el que fa és honorar-te a tu. Després també devoció perquè aquestes relíquies no només varen ser miraculosos sinó que també van ser venerades per milers i milers de persones. Assetjades pel diable, venien a veure la relíquia i eren alliberades d' aquestes possessions. Per tant una veneració especial perquè no estem parlant d' una relíquia qualsevol sinó d' una grandíssima relíquia.

-Quina diferència hi ha per a una església tenir un tros de la Vera Creu a tenir una rèplica de la creu de Jesucrist?

Els cristians des de sempre hem considerat que aquells objectes que han tingut contacte amb els Sants i especialment els que han tingut contacte amb nostre Senyor tenen la capacitat si ens hi adrecem amb fe de obrar la gràcia en les persones. No l' objecte perquè tingui una força màgica sinó perquè el qui apropant-se venerant-ho fa un acte de fe sincer el Senyor coincideix una gràcia especial. I per tant una relíquia autèntica té aquesta capacitat i la història ens

demostra que Déu ha volgut prendre carn, tocar aquest món, el món tocat per nostre Senyor conté una gràcia especial.

-Com podem creure que el tros que van robar i el que tenim actualment són veraders?

El tros original el miracle ho testimonia. L' altre fragment, és un tros que vàrem demanar a la Santa Seu, és a dir, la Basílica menor de la Santa Creu de Jerusalem que hi ha a Roma on la tradició testimonia que es custodien els grans fragments que Santa Helena va obtenir a la seva recerca a Terra Santa. Després de passar per Constantinoble, van anar a parar a Roma i allà es va construir aquesta basílica que per cert, actualment n' és titular el cardenal de Barcelona. D' aquests fragments importantíssims que si aneu a Roma els veureu, doncs ens en varen donar un fragment.

-Vostè com a Bisbe i des de la visió religiosa com condemnaria els culpables dels robatoris de relíquies altament sagrades ?

Em aquests moments l' església ja no condemna, en altres temps aplicava penes severes i certament en aquell temps per un robatori d' aquestes característiques sobretot si anava associat a un sacrilegi, és a dir, la voluntat de profanar allò sagrat, la pena era claríssima, era excomunió. Si el robatori és per diners no el podem considerar sacrilegi. Avui en dia cap bisbe es veu capaç de excomunicar per un robatori. La excomunió és una pena religiosa no civil que el que comporta és que la persona que rep aquesta pena no pot participar en res en l' església, no pot rebre cap sacrament entre d' altres coses. Per tant és una pena religiosa.

-Apart dels cerverins que custodien aquesta relíquia, representa un orgull

pels preveres i els fidels del Bisbat de Solsona tenir aquesta relíquia?

Sí! Entre els tresors preuats que hi ha a la diòcesi, hi ha un miracle importantíssim que és el St. Dubte d' Iborra, que és un miracle eucarístic. Però també dues aparicions marianes, la del Pinós i la del Miracle i després relíquies amb gran valor com és aquesta. També la Vera Creu d' Anglesola i les espines sagrades de Tàrrega però com el Santíssim Misteri de Cervera no perquè és una relíquia cristocèntrica⁴⁰, cristològica i a més a més reconeguda per un miracle.

-Vostè ha estat el Bisbe més jove d' Espanya, que els hi diria als estudiants i joves catòlics?

En aquest món que els toca viure no és gens fàcil. Es pot viure d' una manera autèntica i autènticament humana seguint l' evangeli de nostre Senyor Jesucrist. En canvi sense el guiatge d' aquest evangeli és molt fàcil viure una vida que no és humana.

-Hi ha algun document a l' arxiu del bisbat fent referència als robatoris o a la relíquia del Santíssim Misteri?

No ho sé, ho hauríem de preguntar al senyor arxiver.

-Per finalitzar, si mai arriba al Vaticà i ostenta un alt càrrec s' en recordaria de Cervera i la relíquia i tornaria a presidir l' eucaristia en honor a ella?

No em cridaran mai al Vaticà perquè estic fent punts per a que em deixin aquí Solsona els propers 30 anys però no patiu que si algun dia això succeís, vindria feliç i content a presidir la festa del Santíssim Misteri de Cervera.

⁴⁰ **Cristologia:** Centrat en Jesús i en la seva persona. Ciència que estudia la vida de Jesús de Natzaret. Se centra en la encarnació i els elements importants de la seva vida.

Moltes gràcies Sr. Bisbe per a poder donar-nos deu minuts tant importants.

Fotografia al Carrer Major de Cervera, els autors del Treball de Recerca amb el bisbe de Solsona després de l'entrevista.

2. Altres objectes robats durant el segon robatori

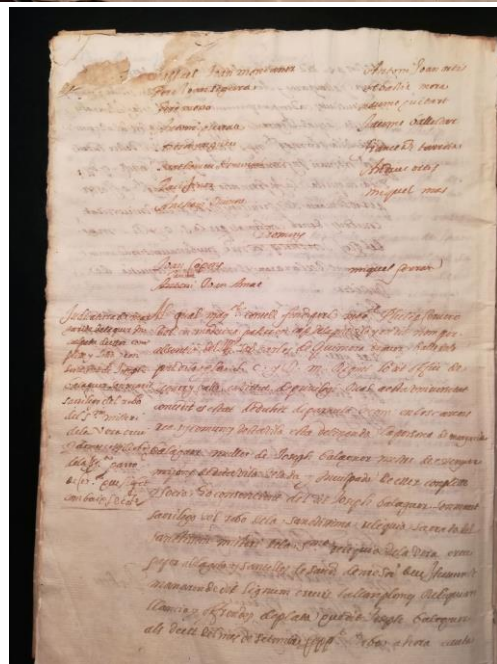
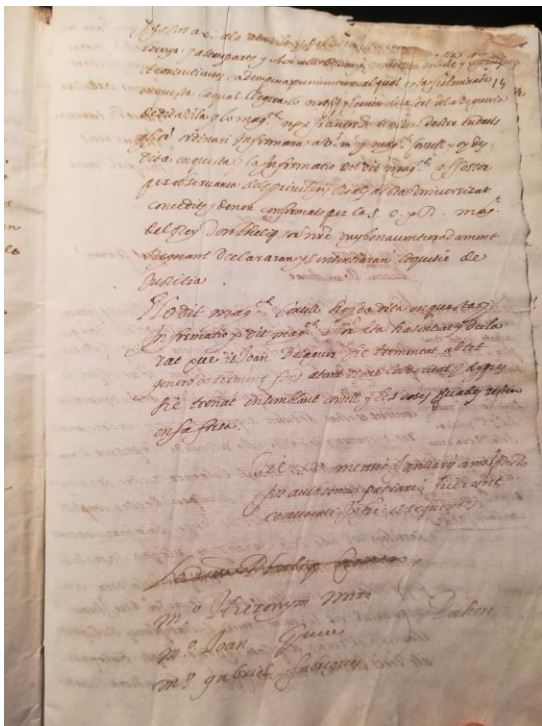
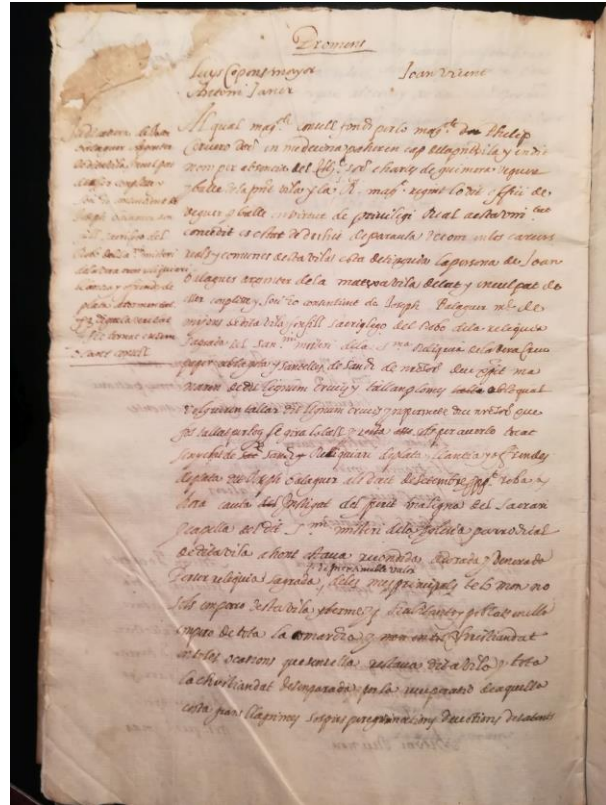
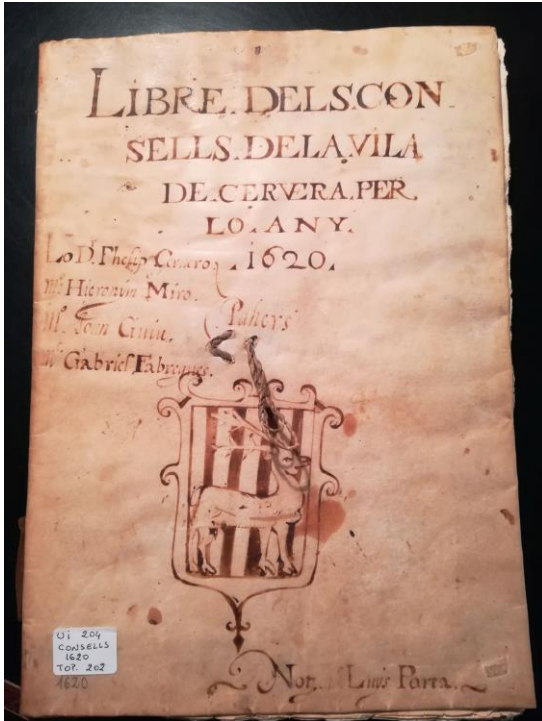
<u>Altres Objectes.</u>	<u>Breu descripció.</u>	<u>Valor.</u> (pessetes de l'any 1915)
Rosetó d'or i perles	A sobre hi ha una creu d'or on en el seu envers estan gravades les inicials del donant	50
Braçalet d'or	Hi figura una flor amb puntes de diamants	15
Conjunt de rosaris, collarets, polseres i anells	Or, plata i diamants	425
Un rellotge d'or	De polsera amb cadena d'or	150
Creu d'or	Formada per sis pedres anomenades "violades"	25
Medalla d'or	De Ferran VII, mitja unça	40
Medalla d'or	Amb els rostres de Felip V i la seva dona	500
Medalla votiva	Una unça d'or	80
Moneda d'or	"Durillo", amb un forat per anar penjat	5
Necesser d'or	A dins hi han unes tisores	25

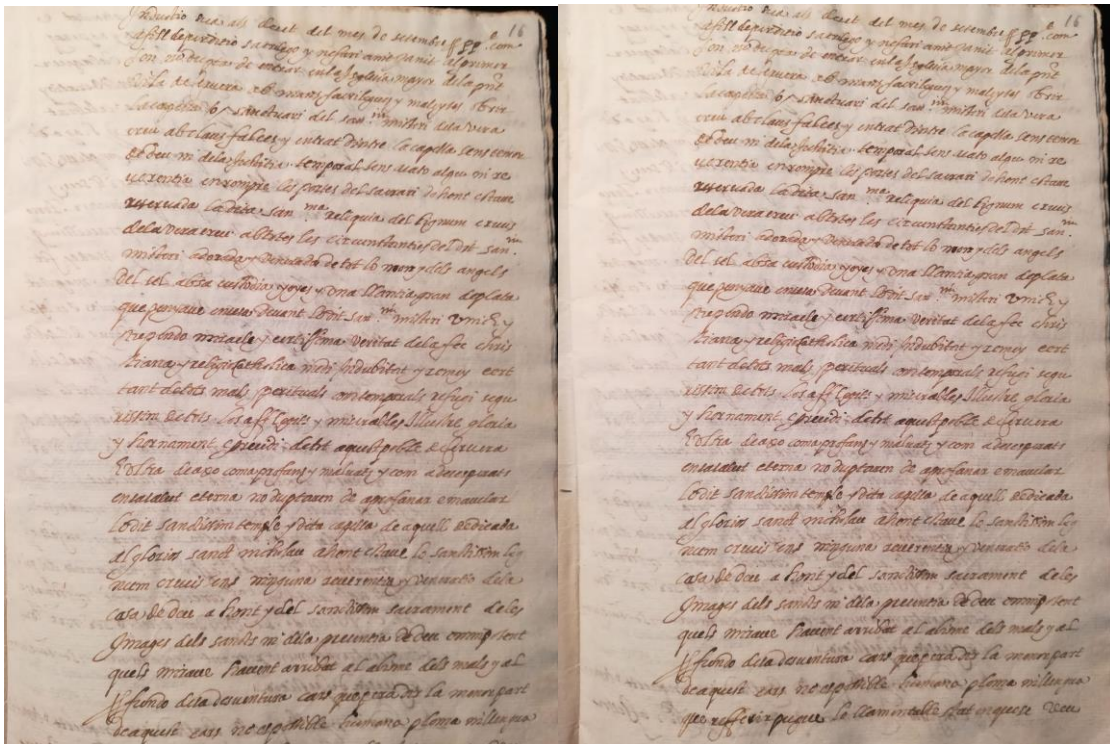
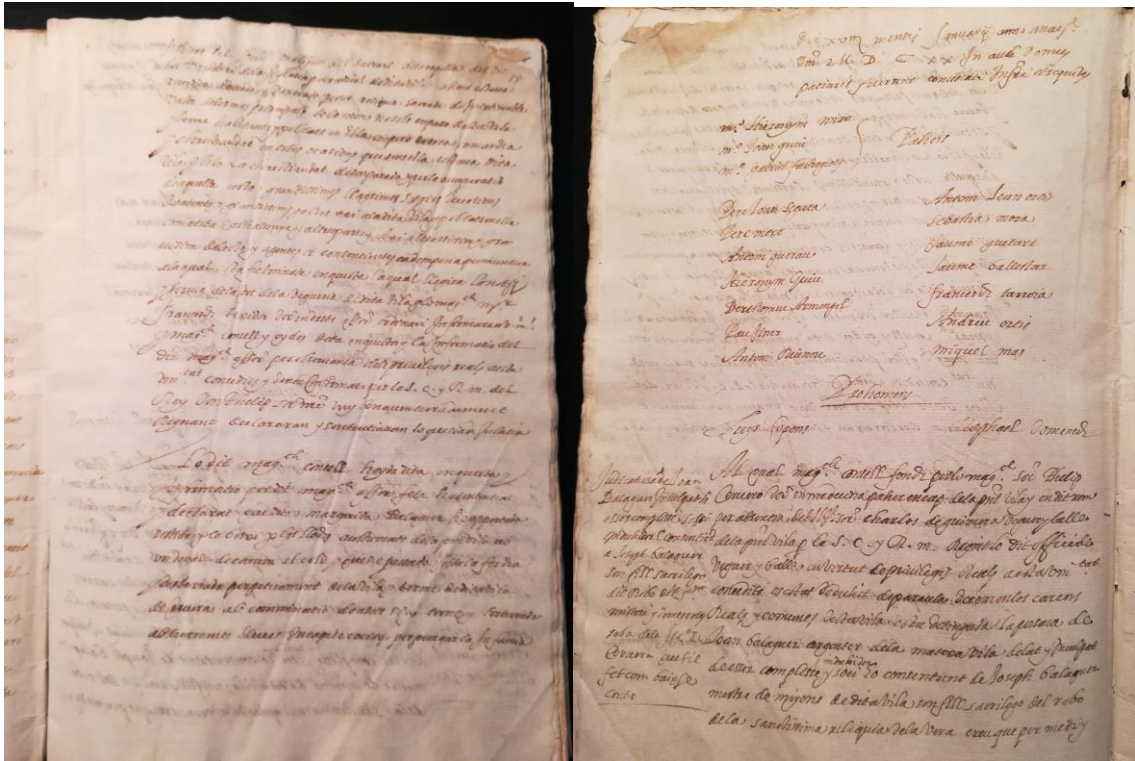

Condecoració militar	Consisteix en una creu	20
“Varilla”	De plata amb un topall en un extrem	10
Custòdia	Peu de fusta amb sis àngels a la part superior Té parts de plata	500
Calze	De plata daurada	125
Cullera	De plata, per al calze	2
Plat de vinagreres	De plata	20
Naveta	Amb el seu aspensor	3
Joies de Santa Filomena	Arrecades d’or, corona de plata, anell d’or, polsera i un petit medalló	100
<u>Total d’objectes robats:</u> 31 aprox.		<u>Valor total:</u> 2095

3. Llibre de Consells de la Vila de Cervera
Pàgines on es redacta la sentència per Margarida Balaguer i Joan Balaguer.

4. Transcripció del Llibre de la Comunitat de Preveres

Al Casal Parroquial hi podem trobar el Llibre de la Comunitat de Preveres que comença l'any 1899 i acaba l'any 1923. En aquest llibre vam buscar i trobar algunes pàgines que fessin referència al robatori de l'any 1915 o fins i tot de l'anterior, i aquí les tenim. Unes pàgines escrites fa 100 anys que evidentment presenten la forma d'escriure del segle passat. Hem transcrit les pàgines exactament com estan allà, incloent "faltes" d'ortografia o paraules que no hem entès.

"Asistentes: Rdo. Arcipreste, Rdo. Domenech, Rdo. Raich, Rdo. Oliveres, Rdo. Arufau, Rdo. Sala, Rdo. Canosa, Rdo. Mañós, Rdo. Comorera."

"Sacrílego robo de una Custodia con la Sagrada Forma del Santísimo Misterio, con un cáliz, un cópice, unas..... y joyas de Santa Filomena.

En la ciudad de Cervera, en la noche del 14 al 15 de enero de 1915, de imperecedera memoria, un hecho por de más inesperado y trascendental, único en la historia de este pueblo, realizado por seres desnaturalizados, viene a perturbar la paz religiosa y moral, no ya solamente de los hijos de Cervera, si que también de los pueblos comarcales, toda vez menos criminales é impías lograron arrancar del corazón de los cervarienses, el sueño de sus divinos amores, de sus alegorías, de sus tradiciones; la prenda inapreciable que nos legaron como eterno recuerdo nuestros creyentes antepasados: El Santísimo Misterio. Si grande fué el dolor que experimentaron los moradores de esta ciudad cuando la hermosa prenda fue robada allá en 14 de septiembre de 1619, no es menos ahora el que fueren los católicos, hijos de Cervera, puesto que hay aquellos traidores de nuestra fé, han no solamente robado de nuestras entrañas lo que constituye el centro de nuestras entrañas y el orgullo de nuestro patriotismo, sinó que insaciables por doquier, despójan y se llevan del Altar

Mayor con impacible sangre fría, la Magnífica Custodia con el Santísimo Sacramento, símbolo de paz y redención del mundo, redención y paz restablecida, por medio en la Cruz, en aquel madero de imperecedera memoria que más tarde ha de destilar aquella preciosa sangre que errigina el tanportentoso como visible Misterio de Cervera.

Relicario del Santísimo Misterio

El relicario en que se guarda es de plata de rada y consta de tres partes: la peana, de estilo ojival sobre la que se alza el árbol soporte; el cuerpo central, consiste en esbelta torre exágona flanqueada por airosas columnas que en sus espacios muestran entre cristales el papel con las gotas de sangre y el cortaplumas separado por una vitela; corona este cuerpo la cúpula con seis ángeles y los atributos de la Pasión, teniendo un precioso rosetón guarnecido de perlas, y remachado en forma de cruz con un medallón que entre cristales, guarda las partículas del Lignum Crucis.

Como ofrendas de devoción, pecídece del relicario dádivas de Reyes y devotos, consistentes en medallas de oro y diversas alhajas.

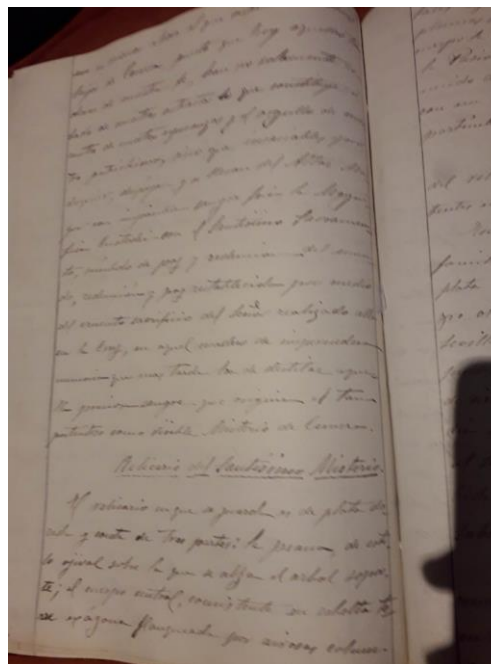
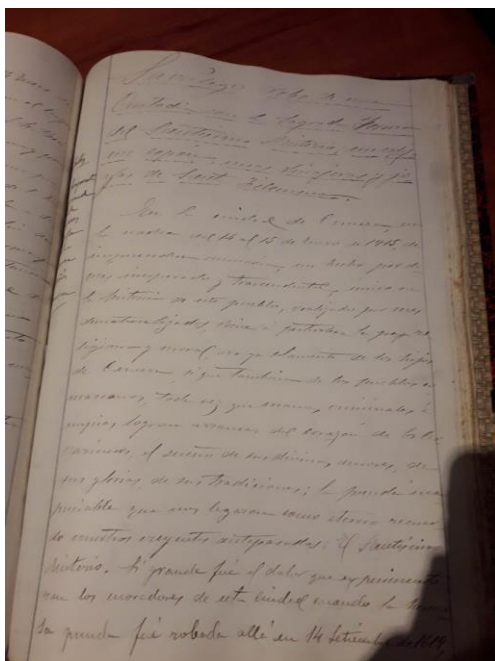
En la paena se las armas de la familia Copóns que dicho relicario , de plata dorada, en acción de gracias de un milagro obrado en Luis de Copóns., inquisidor de Sevilla y canciller de Cataluña, que habiendo perdido de vista del ojo derecho, á la edad de siete años, la recuperó en Cervera el mismo die en que terminaba una novena ofrecida el Santísimo Misterio, según consta en acta recibida por el Notario Apostólico Fray Francisco de Sabater.

La reliquia ha sido venerada por gran número de personas reales, entre ellas Maximiliano II en 1547; la hermana de Felipe II; Felipe III; Felipe V; Carlos V y su esposa; Fernando VII y Mª Josefa Amalia. La obra vez fue robada por un joven llamado José Balaguer, llenando el hecho de consternación á Cervera que

celebró solemnes rogativas; el mismo autor del robo confesó su delito el dia 29 al P. Rafael Arquer, superior del convento de S. Agustín, ofreciendo restituirlo si se le adoraba la suma de 700 coronas (1.866 ptas.), la contrición de Balaguer llegó a tal grado, que al serle entregada la citada cantidad, se negó a recibirla y habiendo luego confesado su delito ante el Tribunal de la Santa Inquisición, en Barcelona, se le condenó a pena de azotes y destierro y a su madre y padre, acusados también de culpabilidad, se les impuso á la primera la pena de pasar por debajo de la horca, atada y con dogal al cuello, acompañada de verdugo y destierro perpetuo y al segundo á ser degollado y descuartizado y la cabeza colgada de una linterna frente a la Iglesia parroquia, suplicio que se llevó a cabo en la plaza de Sta. Ana de Cervera, el 21 de enero de 1620.; todavía existe la citada linterna; la casa en que habitaba Balaguer en la señalada con el número 72 de la calle Mayor. La recuperación del Santísimo Misterio fue celebrada con solemnes festejos, levantando la Capilla en que estaba depositado.

Fue colocada la primera piedra el 31 de octubre de 1679 y construida bajo la disección del P. José Balmes, comunitario de la Iglesia de Sta. Maria y excelente arquitecto, reunido su coste el de 10.000 libras.”

5. Dietari de Jeroni Pujades

Aquest és un document facilitat per l'advocat Ramon Maria Razquin on un contemporani i testimoni del judici de Josep Balaguer per la Inquisició, ens explica alguns fets. Es pot trobar a:

<http://www.raco.cat/index.php/MemoriasRABL/article/view/204516/298600>

“DIETARI QUINT DEL DOCTOR IERONYM PUJADES C. 1 ANY DEL SENYOR 1621

Divendres a 25 de dezembre, dia de la Nativitat del Salvador, comença lo any 1621 segons lo compte del present principat per Constitició de Catalunya. Dilluns a 28 Joseph Balaguer, sacrílego qui avia robat la santa Vera Creu de Cervera y fugit de las presons del sant Ofici, y cridat a 3, 4 y 8 de octubre, fou pres en la vila de Figueres anant dient psalms per les portes. Y comptant a la de un hostel la sua historia dient era estat remes. Era-se n pasat en Franca y son pecat lo avia tornat. Quant fugí de Barcelona digé lo mateix a Montserrat y per la costa a alguns quel trobaren, signanter a micer Hux y a micer Cunyat, preveres.”

Març 1621

“Dimarts a 9 los pares inquisidors en la isglésia de Santa Catherina mirtyr trauen a penitencia, condaman a doscents assots y desterran per tota la vida a [...] Balaguer de Cervera, lo. que avia robat lo sant Misteri, que és lo sant fust de la vera Creu. No,s tracti en tota la sentència del robo sinó de las blasfemias que avia ditas y escritas en papers que llansava contra del sant Misteri y del sacrament de la penitencia, dient quel creguessen que ell era propheta que Déu lo avia enviat. Lo endemà fou açotat”.